

Pensum i høyere utdanning – hvilke læremidler brukes?

Kartlegging av praksis i utvalgte fag

Vera Schwach
Elin Seim Mæsel

Rapport 29/2013

NIFU

Pensum i høyere utdanning – hvilke læremidler brukes?

Kartlegging av praksis i utvalgte fag

Vera Schwach
Elin Seim Mæsel

Rapport 29/2013

Rapport 29/2013

Utgitt av Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning
Adresse PB 5183 Majorstuen, NO-0302 Oslo. Besøksadresse: Wergelandsveien 7, 0167 Oslo

Oppdragsgiver Kopinor
Adresse Postboks 1663, Vika, 0120 Oslo

Trykk Link Grafisk

ISBN 978-82-7218-935-7
ISSN 1892-2597 (online)

www.nifu.no

Forord

På oppdrag av Kopinor har NIFU kartlagt læremidler ved høyere læresteder. Bakgrunnen for oppdraget er at Universitets- og høgskolerådet (UHR), på vegne av institusjonene i universitets- og høgskolesektoren, avtaler med Kopinor om kopiering og annen bruk av åndsverk i UoH-sektoren. Kopinor representerer opphavsmenn og utgivere. Ved årsskiftet 2012–2013 var Kopinor og UHR enige om at det trengtes en oppdatert virkelighetsbeskrivelse av studentenes pensum, og hvordan dette pensumet blir stilt til studentenes rådighet.

Gjennomføringen ble delt i tre deler og NIFU har hatt hovedansvaret for to av delene. Første del var innsamling og kategorisering av pensum i dokumenttyper. Kartleggingen omfattet hovedsakelig pensum fra vårsemestret 2013 og innbefattet 53 studieprogrammer i sju fag, ved 19 ulike læresteder, på bachelor- og på masternivå. Pensum ble ordnet i dokumenttyper: monografi, bidrag i antologi, vitenskapelig artikkel, utredninger og annet. Andre del tok UHR et hovedansvar og Kopinor et medansvar for. Den gjaldt informasjon om tilgang til det pensumet som NIFU hadde kartlagt. UHR ba Universitetsbiblioteket i Oslo ved underdirektør Håvard Kolle Riis om å koordinere denne delen av undersøkelsen. Bibliotekarer ved de samme 19 universiteter og høgskoler som over, deltok i kartleggingen. I prosjektets tredje del oppsummerte NIFU funnene.

Ved NIFU har Vera Schwach og Elin Seim Mæsel gjennomført undersøkelsen. Schwach har vært prosjektleder, mens Mæsel har innhentet og kodet pensumlistene. Bibliotekar ved NIFU og Høgskolen i Oslo og Akershus, Bettina Grødem Knutsen, har bistått i arbeidet. Marte Blystad har laget leservennlige figurer og tabeller. NIFU takker universitetsbibliotekarene som bidro i andre fase, og dessuten alle studiekonsulenter og undervisningsledere som velvillig har svart på spørsmål underveis.

Oslo, november 2013

Kyrre Lekve
assisterende direktør

Jannecke Wiers-Jenssen
forskningsleder

Innhold

En konkluderende sammenfatning	7
1 Introduksjon.....	11
1.1 Bakgrunn og formål.....	11
1.2 Oppdragets tre deler	12
2 Kartleggingens fremgangsmåte	14
2.1 Pensum, dokumenttyper og fag.....	14
2.1.1 Pensumlister	16
2.1.2 Fag – et greit utgangspunkt.....	17
2.2 Praktisk gjennomføring og avveielser	21
2.2.1 Å samle inn pensumlister	21
2.2.2 Valg av emnekurs fra studieprogrammene	21
2.2.3 Om de enkelte pensumpostene	22
2.2.4 Fagspesifikke kommentarer	23
2.2.5 Kartleggingens omfang	24
3 Dokumenttyper i pensum.....	28
3.1 Bokens dominans.....	28
3.1.1 Et generelt blikk på pensum	28
3.1.2 Lik eller ulik pensumsammensetning ved universiteter og høyskoler?	29
3.1.3 Skifter sammensetningen mellom bachelor og master?.....	30
3.1.4 Forskjeller mellom fag?	30
3.2 Kompendier – en sammensatt dokumenttype og en egen	32
3.2.1 Kompendier etter dokumenttype.....	32
3.2.2 Kompendier etter nivå	33
3.2.3 Kompendier ved universiteter og høyskoler.....	33
3.2.4 Kompendier, en historisk spesialitet?	34
3.2.5 Fag og dokumenttyper	35
3.2.6 Monografiens plass i kompendiet	36
3.3 Språk i pensum	37
3.3.1 Språk etter nivå.....	37
3.3.2 Språk etter fag og nivå	38
3.3.3 Språk etter dokumenttype	40
4 Trykt og digitalt format – tilgang til pensum.....	41
4.1 Tilgang, opplyst på pensumlistene	41
4.2 Tilgang, sett fra universitetsbibliotekene	43
4.3 Kompendier, tilgang	46
Referanser	48
Tabell- og figurvedlegg.....	49
Tabell- og figuroversikt.....	66

En konkluderende sammenfatning

Bakgrunn og formål

Kopinor og Universitets- og høgskolerådet (UHR) ønsket en oppdatert virkelighetsbeskrivelse av læremidler i bruk ved universiteter og høgskoler. Begge parter var opptatt av hvordan studentenes pensum fordeler seg på ulike dokumenttyper, og på hvilke måter undervisningsmateriale stilles til rådighet for studentene. Bakgrunnen for ønsket om en slik beskrivelse er at lærestedene i universitets- og høgskolesektoren (UoH-sektoren) har inngått en kopieringsavtale med Kopinor. Hver institusjon betaler et vederlag for å kunne kopiere og bruke opphavsrettslig beskyttet materiale. UHR forhandler på vegne av lærestedene med Kopinor om innhold og fornyelse av kopieringsavtalen. Nåværende avtale er fra 2002 og er prolongert flere ganger. Partene skal forhandle om en ny avtale.

NIFU fikk oppdraget med å kartlegge undervisningsmateriale. For å fange inn mangfoldet i UoH-sektoren valgte NIFU ut et antall fag, læresteder, studieprogrammer og emnekurs for undersøkelse. Utvalget utgjør en begrenset andel av samtlige studietilbud i Norge, men skulle likevel være tilstrekkelig til å danne seg et bilde av pensum og dets fordeling på dokumenttyper.

Metode og praktisk gjennomføring

Pensum til cirka 7300 av 157 200 studenter, eller 5 prosent av alle studenter på et bachelor- eller masterprogram, ble gjennomgått. Studieprogrammer i sju ulike fag, på to nivåer, ved universiteter / vitenskapelige høgskole og statlige høgskoler ble plukket ut. De sju fagene var: biologi, fysikk, historie, informatikk, rettsvitenskap, sykepleie og økonomi. Så vidt praktisk mulig ble det valgt programmer med antatt generell karakter og med høyest antall tilbudte studieplasser. Kartleggingen omfattet 53 studieprogrammer, 40 bachelorprogrammer eller integrerte mastere og 13 masterprogrammer. De undersøkte programmene ble tilbudt ved 19 ulike læresteder, 7 av dem var universiteter / vitenskapelig høgskole og 12 statlige høgskoler. Pensum på totalt 263 emnekurser, fortrinnsvis i første og fjerde semester på hvert nivå, ble samlet inn. Kartleggingen omfattet alle typer dokumenter og inkluderte læremidler både i trykt format og elektronisk format.

Hovedfunn og refleksjoner

Boken preger pensumet

Den trykte boken kjennetegner pensumlistene. Monografien og antologien utgjør til sammen rundt 75 prosent av pensum om titler telles og 95 prosent om man teller i sidetall.

Hovedinntrykket, bokens dominans, forblir intakt om en deler på bachelor- og master,

universiteter og høyskoler eller gransker de sju fagene enkeltvis. Spesielt monografien råder grunnen og det på tvers av nivå, institusjonstype og fag. Målt i antall titler utgjør denne dokumenttypen 53 prosent av pensum, målt i sidetall 86 prosent.

Kompendier

22 prosent av pensum gjenfinnes i kompendier om en måler i titler og 6 prosent målt i sidetall. Differansen mellom tittel og sidetall kan tyde på at kompendier inneholder et mindre antall sider fra en del titler. Læremidler utgitt av forlag utgjør brorparten av innholdet, i det kompendiene altoverveiende består av kopiert materiale fra bøker – monografier og antologier. Regnet i titler utgjør de to dokumenttypene 61 prosent av stoffet, regnet i sidetall blir tallet 82 prosent. Halvparten av sidene i kompendier er kopier fra monografier. Imidlertid finner noen flere artikkelsider veien til kompendier enn til pensum generelt. Artikler utgjorde 14 prosent av kompendiesidene mot 2 prosent av innholdet i pensum samlet sett. «Grå utgivelser» – upubliserte arbeidsnotater og manuskripter forekommer sjelden.

Universiteter og høyskoler anvender kompendier i omtrent samme omfang, mens det er forskjell på nivåene. Kompendier brukes oftere på bachelornivå enn på masternivå. Muligens forventes det at masterstudenter i større grad skal kunne finne fram til pensum på egen hånd. Samme typer læremidler: bøker – monografi og antologi, råder grunnen i kompendier på begge nivåer. Monografi er den største enkelttypen.

I fire av de sju undersøkte fagene ble det benyttet kompendier. I biologi, fysikk og informatikk fantes det ikke. Historiefaget brukte mest kompendier, sykepleie, rettsvitenskap og økonomi i mindre grad. Alle de fire fagene hadde kompendier i pensum på bachelornivå, mens kun to av dem, historie og rettsvitenskap, også på masternivå. Bruk eller fravær kan være en tilfeldighet, eller også uttrykk for at det å bruke kompendier er knyttet til faglige tradisjoner og/eller undervisningstradisjoner. Siden kompendier i historiefaget utgjør en vesentlig andel av alle kompendiesider, så innvirker sammensetningen i dette ene faget inn på den samlede sammensetningen av dokumenttyper i kompendiene.

Språk i pensum

70 prosent av pensum var skrevet på norsk og 30 prosent på engelsk. Pensum på øvrige skandinaviske språk er nærmest forsvunnet. Norsk er det rådende språket i alle dokumenttyper, unntatt en: artikkelen, den er oftest engelskspråklig. Men artikkelen opptar et begrenset antall pensumsider. At norsk er det overlegent mest brukte språket i bøker – monografier og antologier, bidrar sterkt til norskens dominans.

Pensum er en språkbruksarena der norsk inntar en sterk posisjon, spesielt på lavere grad. Norsk brukes mer på bachelor- enn på masternivå. På bachelor finnes tre fjerdedeler av pensum på norsk og en fjerdedel på engelsk. Den høye norskandelen på lavere nivå bekrefter funn fra en undersøkelse gjort i 2010 og en studie fra 2000. På bachelor ser andelen norsk på pensum til å ha økt siden årtusenskiftet. På master er halvparten av sidene på norsk språk og den andre halvparten på engelsk. Fra lavere til høyere grad skjer det en delvis overgang fra norsk til engelsk. På masternivå finnes det ingen tidligere undersøkelser og slik ingen mulighet til å sammenligne språksituasjon i 2013 med situasjonen tidligere.

Bruken av norsk og engelsk i pensum varierer både mellom nivåene og mellom de sju fagene i undersøkelsen. Rettsvitenskap er enspråklig norsk både på bachelor- og på masternivå. For de andre fagene øker forekomsten av engelsk pensum på masternivå. Sykepleie er enspråklig norsk på bachelor, men har noe engelsk på master. I historie er 60 prosent av pensum

norskspråklig på lavere nivå, mens det er 40 prosent på master. I informatikk og økonomi synes det å skje et skifte fra tospråklig norsk og engelsk på bachelor, til enspråklig engelsk på master. For biologi og fysikk har vi kun data på bachelornivå. På fysikk er rundt 50 prosent av pensumet på norsk, for biologi ligger norskandelen i underkant av 20 prosent.

Pensum i trykt og digitalt format

Over åtti prosent av pensumssidene oppgis i trykt format på pensumlistene. Kun er beskjedne del av stoffet finnes, i følge listene, i digitalt format og/eller i begge formater. Pensum i digitalt format utgjør inntar en svært beskjedne plass på de pensumlistene studentene får utlevert. Er pensum i digitalt format en utnyttet ressurs? Da universitetsbibliotekarene gikk gjennom de samme pensumlistene, fant de at flere pensumsider faktisk foreligger i digitalt format og/eller i begge formater. Bibliotekarenes kartlegging viste at cirka 60 prosent av pensumssidene kun foreligger i trykt form, mens 26 prosent av sidene finnes i digitalt og/eller i begge formater. (For 13 prosent av sidene fantes det ikke tilstrekkelig med opplysninger). Trolig finnes det ved universiteter og høyskoler et utnyttet potensial: en noe større del av studentenes pensum kunne tilbys i digital form enn det som er vanlig i dag.

Hvordan er tilgjengeligheten til de overnevnte 26 prosentene av pensum som foreligger i trykt og/eller digitalt format? 75 prosent av det skal finnes, men ikke være for hånden på studiestedet. En del av det digitale pensumet som finnes, men ikke er tilgjengelig, kan være norskspråklige monografier og antologier i Nasjonalbiblioteket digital (NB digital), altså materiale som bare kan leses på Nasjonalbibliotekets lesesal. Det kan også være digitale ressurser som finnes men lærestedene ikke abonnerer på. Når det gjelder den siste fjerdedelen av pensumet som eksisterer i digitalt format og studentene har tilgang til, så er tilgangen delt mellom nettressurser med åpen tilgang og nettressurser som bibliotekene må abonnere på. Fordelingen mellom åpen tilgang og abonnementer er femti-femti. Kartleggingen indikerer at det finnes utnyttede samarbeidsmuligheter mellom pensumansvarlige og bibliotekene for å gjøre nettressurser bedre kjent og oppført på studentenes pensumlister.

Når det gjelder kompendier, så følger de samme mønster som beskrevet ovenfor. I pensumlistene var kompendiesidene for det aller meste oppgitt i trykt format. Universitetsbibliotekarenes kartlegging viste derimot at 50 prosent av sidene bare fantes i trykt format, mens den andre halvparten var både i trykt og/eller i digitalt format. Selv om kompendiesider finnes digitalt, så har ikke studentene tilgang til vel 30 prosent av dem. Sidene som det ikke er tilgang til, kan være sider i NB digital, og/eller digitale ressurser som lærestedene ikke abonnerer på. For den fjerdedelen av det totale antallet kompendiesider som er tilgjengelig i digitalt format, er tilgangen jevnt fordelt mellom nettressurser med abonnementsordninger og ressurser med åpen internett tilgang. Studentene kan antakelig tilbys en noe større del av sine kompendier i digitalt format, gitt at man ønsker å fortsette med å bruke kompendier på pensum.

1 Introduksjon

1.1 Bakgrunn og formål

Læresteder i UoH-sektoren betaler et vederlag til Kopinor for å få tilgang til opphavsrettslig beskyttet materiale. Universiteter og høyskoler har en kopieringsavtale med Kopinor. Avtalen er opprinnelig fra 2002 og har vært prolongert flere ganger, nå senest til utgangen av året 2013.¹ Universitets- og høyskolerådet (UHR) forhandler på vegne av UoH-sektoren om adgangen til å kopiere og bruke opphavsrettslig beskyttet materiale til undervisningsbruk. Kopinor og UHR har inngått en avtale for samarbeidet.²

Siden høsten 2012 har UHR og Kopinor arbeidet med å utvikle en ny modell for en avtale og har forberedt nye forhandlinger. Partene sikter mot en avtale som blant annet skal gjøre det mulig for institusjonene å formidle undervisningsmateriale digitalt til studentene. Kopinor og UHR har notert seg at mange tidsskriftsartikler for eksempel finnes tilgjengelig via institusjonsabonnement eller biblioteket, men har et inntrykk av at universiteter og høyskoler muligens er lite systematiske i sitt arbeid med å legge lenker til tidsskriftsbaser. Det kan synes som om de samme artiklene heller kopieres og samles i kompendiesamlinger. Partene var derfor opptatt av å kartlegge hvilke typer undervisningsmateriale som kompendiene består av.

På bakgrunn av arbeidet med en ny avtale og et felles ønske om mer presis kunnskap om materiale brukt i høyere utdanning, var partene høsten 2012 samstemte i at det trengs en felles virkelighetsbeskrivelse av pensum, og hvordan dette pensumet stilles til rådighet for studentene. Begge parter var enige om at en ny avtale burde bygge på et estimat av pensumets ulike dokumenttyper og dets tilgjengelighet for studentene.³

Gitt omfanget av studieprogrammer og pensum i norsk høyere utdanning, så ikke Kopinor og UHR det som realistisk å gjennomføre en total kartlegging, men at en representativt foretatt kartlegging av pensum, kunne legge et kvalifisert kunnskapsgrunnlag for en ny modell for avtale.

De formulerte hensikten slik: «Formålet med kartleggingen er at Kopinor og UHR skal danne seg et bilde av hvordan pensum ved institusjonene er og fordeler seg på ulike dokumenttyper

---

¹ Kopieringsavtale – Universiteter og høyskoler, 2013.

² Samarbeidsavtale UHR-Kopinor, 2013.

³ NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321, prosjektbeskrivelse kartlegging av pensum, datert 26.2.2013, s. 5.

som for eksempel bøker, bokkapitler, artikler og andre dokumenter, og på hvilken måte dette er tilgjengelig for studentene.»⁴

Partene ønsket seg et kvalitetssikret utvalg av fag, nivåer og institusjoner og en undersøkelse gjort på en slik måte at den ble mest mulig representativ for situasjonen i UoH-sektoren. Kopinor og UHR var enige om å be en uavhengig instans om bistand. Partene så for seg at en oppsummering, analyse og vurdering av status, med utgangspunkt i overnevnte kartleggingen, kunne gjøres av samme instans. NIFU ble kontaktet av Kopinor for å bistå i arbeidet.⁵

1.2 Oppdragets tre deler

Oppdragsgiver i samråd med NIFU delte undersøkelsen inn i tre deler som også utgjør tre kronologiske faser av arbeidet. Del 1 måtte utføres før del 2, som igjen måtte være klar før del 3 kunne gjøres. NIFU hadde et særskilt ansvar for første del, og dessuten for del 3 i samarbeid med oppdragsgiver. UHR tok et hovedansvar for del 2 og Kopinor et medansvar for denne delen.

Del 1: en kvantitativ kartlegging av dokumenttyper i pensum

Målet med denne kartleggingen var å danne seg et bilde av læremidler med henblikk på de ulike dokumenttypene og fordelingen dem i mellom. NIFU skulle utføre en kartlegging som tok høyde for at:

- universitets- og høgskolesektoren består av ulike institusjonstyper og læresteder av ulik størrelse
- det finnes ulike fagområder og fag
- studieprogrammer på bachelor- og på masternivå skulle inkluderes

Del 2: Tilgang til kartlagt pensumet

UHR tok et hovedansvar og Kopinor et medansvar for å undersøke det kartlagte pensumets tilgjengelighet.

For å kartlegge pensumets tilgjengelighet gjennom bibliotek ved institusjonene har UHR spilt på sitt kontaktnett i sektoren. UHR har gitt underdirektør ved Universitetet i Oslo (Universitetsbiblioteket), Håvard Kolle Riis, i oppdrag å koordinere kartleggingen ved de 19 institusjonene som inngår i analysen. NIFU avsluttet fase I 16. august og kartleggingen fra biblioteksiden startet umiddelbart og ble formelt avsluttet 13. september. Bibliotekarer fra følgende 19 institusjoner deltok:

UiO
UiB
NTNU
UIT
Universitetet i Agder
Universitetet i Stavanger
UMB
Høgskolen i Vestfold
Høgskulen i Sogn- og Fjordane
Høgskolen i Lillehammer

---

⁴ Samme sted.

⁵ Samme sted.

Høgskolen i Buskerud
Høgskolen i Oslo og Akershus
Høgskolen i Bergen
Høgskolen i Buskerud
Høgskolen i Sør-Trøndelag
Høgskolen i Telemark
Høgskolen i Østfold
Høgskolen i Stord/Haugesund
Norges handelshøgskole

Del 3: oppsummering

NIFU har hatt ansvaret for å sammenfatte og konkludere fremkomne resultater i undersøkelsens foregående faser. Uttrekk fra grunnlagsmaterialet i tabeller og figurer er gjort i dialog med oppdragsgivere. Foreliggende datamateriale gir muligheter for flere og andre analyser enn dem som er gjort her.

2 Kartleggingens fremgangsmåte

Formålet er å utarbeide et grunnlag som vil gjøre det mulig å bestemme hvor stor del av studentenes pensum som er opphavsrettslig beskyttet materiale. Dette materialet omfattes av en kopieringsavtale mellom Universiteter og høgskoler og Kopinor.

For å få fram et nyansert bilde av pensum, velges det studieprogrammer fra ulike fag, nivåer og institusjonstyper. Kartleggingen skal resultere i dokumentasjon på hvordan pensum fordeler seg på dokumenttyper, både i trykt og elektronisk format. Denne informasjonen danner grunnlag for å undersøke materiale som det er knyttet opphavsrettslige forpliktelser til å bruke. Det vil være innvunnet kunnskap både om omfanget av det opphavsrettslige materialet i pensum, fordelingen på ulike dokumenttyper og dets tilgjengelighet for studentene.

NIFU har sett det som viktig å gjøre kartleggingen så transparent som mulig. Med transparent forstår vi at både fremgangsmåte og resultater skal være lettfattelige. Kartleggingens modulbaserte oppbygging skal gjøre det enkelt å føye til fag, studieprogrammer og institusjoner. Transparens betyr også at fremkomne resultater skal være enkle å etterprøve.

2.1 Pensum, dokumenttyper og fag

Vår fremgangsmåte har vært å finne fram til et balansert utvalg studieprogrammer, søke opp emnekurser i de enkelte programmene og lete opp pensumlistene der de enkelte pensumpostene er opplistet. Da det var gjort: gruppere postene i dokumenttyper og finne fram til sidetallet for de enkelte postene. Før det arbeidet tok til, hadde vi bestemt, avgrenset og spesifiserte undersøkelsesobjektet. Avsnitt 2.1 redegjør for definisjoner, mens 2.2 beskriver kartleggingens gjennomføring og dens praktiske utfordringer.

Pensum

Faglige læremidler er et mer presist og oppdatert begrep for det objektet som er undersøkt. Men siden pensum er gjengs og innarbeidet ord, har vi valgt å beholde denne termen, tross dets upresisjon og mulige utgått-på-dato. Læremidler brukes som synonym til pensum.

Pensum omfatter skriftlige publikasjoner og andre typer læremidler, herunder også digitale læremidler. Læring kan skje via lesning av trykt litteratur eller via elektroniske medier. Digital læring vil for eksempel være programvarer som installeres på datamaskin, via cd-rom eller minnepinne eller det å bruke nettbaserte læremidler.

Pensum kan enten være spesielt skrevet eller tilrettelagt for grunnivået i høyere utdanning, slik som for eksempel grunnbøker og innføringsbøker, og/eller det kan være allmenne fagbøker og fagartikler og nettressurser som tas i bruk som pensum.⁶ Denne undersøkelsen omfatter begge typer.

Dokumenttyper

Pensum består artsmessig av en rekke dokumenttyper: bøker, kapitler fra bøker, faglige/vitenskapelige artikler, offentlige dokumenter, faglige rapporter og annet. De kan være i trykt form eller i elektronisk. Se tabell 2.1 for kategorier som er benyttet.

Tabell 2.1 Pensum etter dokumenttype

monografi (bok)
bidrag i antologier
faglig/vitenskapelig artikkel
offentlige dokumenter (utredning/melding)
rapport/notat/skriftserie
noter
formelsamling
kart
annet

Utfyllende kommentarer til noen av dokumenttypene

Monografi

Termen dekker både en lærebok skrevet spesielt for undervisningsformål så vel som fagbøker som tas i bruk ved studieprogrammer. Skillet mellom de to kategoriene synes heller ikke entydig.

Bidrag i antologier

En antologi i denne sammenhengen er en samling av tekster innenfor samme fagdisiplin eller med bidrag av flere disipliner. En antologi har gjerne en introduksjon til bidragene. Antologi omtales også som artikkelsamlinger, men for å unngå forvirringer er bidrag til antologi brukt her, i kortform i tabeller og figurer: antologi.

Annet

I undersøkelsen tabeller og figurer er typene: noter, formelsamlinger, kart og annet gjerne samlet under rubrikken «annet».

Kompendium både en sammensatt dokumenttype og en selvstendig dokumenttype

Kompendium er her en særskilt lærebok med utdrag fra og sammenstilling av pensum. Det kan bestå av både utgitte publikasjoner og ikke-utgitt materiale. Dokumentene kan være kopier av

---

⁶ Schwach et al., 2012: 15.

fag-/lærebøker, bidrag skrevet i antologier, kopier av artikler, offentlige utredninger så vel som arbeidsnotater. I denne sammenheng er kompendiet sammensatt av ulikeartede dokumenttyper. Derfor er kompendiet både en hybrid dokumenttype og en særskilt en.

Av den grunn blir innholdet i kompendier kategorisert på to måter i denne undersøkelsen: både etter sin «originale» dokumenttype og samtidig som en pensumpost i dokumenttypen kompendium.

2.1.1 Pensumlist

Tidligere undersøkelser har vist at pensumlist er en hensiktsmessig måte for å få kunnskap til både omfanget av ulike dokumenttyper på pensum, formen på pensum og tilgangen til det.⁷

Pensumpost

En pensumpost er en teknisk benevnelse for enkeltoppføringene på pensumlistene og et nødvendig, første steg for å finne fram til antall titler og pensumets volum i sidetall.

Sidetall

En side er ikke en side: noen sider kan være greie å lese, mens andre krever det en større innsats å komme gjennom og forstå innholdet av. En systematisk kartlegging av pensum på dokumenttyper gjøres best gjøres på et lavt aggregert nivå, på sidetallsnivå. For å kunne telle sidetall, må en få tak i de fysiske pensumlistene.

Sidetallet, utdrag eller hele publikasjonen?

Vi har talt sider, men ikke undersøkt om de sidetallene oppgitt på pensumlistene er utdrag fra en større publikasjon eller hele utgivelsen.

Manuell innsamling

Av erfaring vet vi at pensumlist er utformet på høyst ulike måter og må samles inn manuelt.⁸ I denne undersøkelsen ble pensumlist først og fremst samlet inn via verdensveven, men også subsidiært ved å kontakte pensumansvarlige ved de enkelte enhetene. Innsamlingen foregikk fra januar til mai 2013. Vi brukte den nyeste tilgjengelige pensumlisten på innsamlingstidspunktet.

Obligatorisk pensum og anbefalt litteratur

Ideelt sett er det med tanke på bruk av opphavsrettslig materialer ønskelig å kartlegge både obligatorisk pensum og anbefalt litteratur. Obligatorisk pensum er gjerne merket som obligatorisk litteratur eller kjernelitteratur, mens den anbefalte litteraturen kan være merket på en rekke måter: slik som alternativ litteratur, støttelitteratur, supplerende litteratur eller tilleggslitteratur. Artsmessig spenner den anbefalt litteraturen fra såkalt «semi-obligatorisk» stoff til kommenterte bibliografier som spesielt engasjerte undervisere lager for sine studenter. Grunnet oppdragets tids- og ressursramme har vi lagt vekt på å innhente informasjon om obligatorisk pensum, men så langt praktisk mulig har vi inkludert anbefalt litteratur og registrert det. Det er imidlertid svært arbeidskrevende å etterspørre aktivt den anbefalte litteraturen.

Språkfordeling

Språket i den enkelte pensumposten er blitt registrert: Språk er inndelt i tre: norsk, andre skandinaviske språk og engelsk.⁹

⁷ Hatlevik og Norgård, 2001; Schwach og Dalseng, 2011.

⁸ Schwach og Dalseng, 2011; UHR, 2011: 8, 10.

⁹ Tidligere undersøkelser viser at pensum på andre språk er sjeldent. Norgård og Dahl, 2001; Schwach og Dalseng, 2011.

- For norsk er bokmål og nynorsk talt sammen.
- De skandinaviske språkene omfatter dansk og svensk foruten gammelnorsk.
- Engelsk inkluderer amerikansk og britisk engelsk så vel som alle andre språklige varianter av «internasjonal» engelsk og engelsk som fremmedspråk («English as a Foreign Language», EFL).

2.1.2 Fag – et greit utgangspunkt

Vi har tatt utgangspunkter i sju fag, og valgt studieprogrammer som nettstedet samordna opptak har definert tilhørende fagene.¹⁰

Forhåndskunnskap om bruk av dokumenttyper i ulike fag

Vi hadde noe forhåndskunnskap om forskjeller mellom fagene når det gjelder bruk av dokumenttyper i deres pensumlister. Viten var tuftet på tidligere undersøkelser,¹¹ og på søk på institusjonenes hjemmesider på verdensveven som vi gjorde ved årsskiftet 2012–2013. Oppstillingen nedenfor er laget på basis av disse kildene.¹²

- Fag med overveiende (trykte) fag- og lærebøker:
  - for 2000: filosofi, ingeniør, kjemi, kristendom, matematikk, psykologi¹³
  - for 2010: fysikk, sykepleie.¹⁴
- Fag med en blanding av fag- og lærebøker og antologier, faglige/vitenskapelige artikler:
  - for 2000: medievitenskap, kristendom, pedagogikk, sosialantropologi¹⁵
  - for 2010: historie, sosiologi¹⁶
  - for 2012: økonomi med vekt på bedriftsøkonomi¹⁷
- Fag med et visst innslag av offentlige utredninger/meldinger/ rapporter, notatserier, skriftserier og lignende:
  - for 2010: sosiologi¹⁸
  - for 2012: økonomi med vekt på bedriftsøkonomi¹⁹

Valg av fag

Ambisjonen var å sette sammen en portefølje av fag som tok høyde for mulig ulike profiler mellom fagene med hensyn til fordelingen på ulike dokumenttyper i pensum. Alle de fem fagområdene som høyere utdanning gjerne deles inn i er dekket humaniora, samfunnsvitenskap, matematikk og naturvitenskap, teknologi og medisin og helse.. For hvert fagområde ble det valgt ut ett eller to enkeltfag, gjerne av en viss antatt størrelse hva antall studenter gjelder. Følgende sju fag ble valgt:

- fysikk
- biologi

¹⁰ www.samordnaopptak.no, lest flere ganger våren 2013.

¹¹ En omfattende undersøkelse ble gjennomført i 1999–2000, Hatlevik og Norgård, (2001: 52–53, 57–59, 172–174, 188–192), og en mindre i 2010, Schwach og Dalseng, 2011.

¹² Den mest utførlige undersøkelsen ble gjort før en større reform i høyere utdanning (kvalitetsreformen i 2003) og før nåværende system med poenggivende publiseringsindikatorer for vitenskapelige publiseringer ble etablert. Systemet med publiseringsindikatorer i UoH-sektoren («tellekantsystemet») som ble innført rundt 2005 kan muligens ha innvirket på fordelingen mellom dokumenttypene, for eksempel slik at vitenskapelig ansatte velger å skrive vitenskapelige artikler og bokkapitler fremfor lærebøker og rapporter/notater.

¹³ Hatlevik og Norgård, 2001: 172–173.

¹⁴ Schwach og Dalseng, 2011, grunnlagsmateriale.

¹⁵ Hatlevik og Norgård, 2001: 172–173.

¹⁶ Samme sted; Schwach og Dalseng, 2011, grunnlagsmateriale.

¹⁷ Schwach og Dalseng, 2011: grunnlagsmateriale; Forundersøkelse til dette prosjektet, søk på internett.

¹⁸ Schwach og Dalseng, 2011: grunnlagsmateriale.

¹⁹ Forundersøkelse til dette prosjektet.

- historie
- informatikk
- rettsvitenskap
- sykepleie
- økonomi

Bemerkning om fysikk og biologi

Fysikk tilbys kun på universitetene. For at fagområdet matematikk-naturvitenskap som er et stort område, skulle være noe bedre dekket, inkluderte vi biologi som imidlertid også viste seg å være et studietilbud som kun finnes ved universitetene.

Utdanningsnivåer og studieprogrammer

Det er tre nivåer i utdanningsløpet: bachelor, master og ph.d.-utdanning. Kopinor i samråd med UHR ønsket i denne omgang å konsentrere kartleggingen om bachelor- og masternivået.

Innenfor hvert av fagene ble det valgt studieprogram på bachelornivået og et på masternivå, altså to programmer. På studieprogrammer med en integrert femårigmaster ble pensum kartlagt på henholdsvis bachelor- og masternivå.

Antall studenter på programmene

Det ble valgt ut studieprogrammer med, så vidt mulig, et «generelt» tilsnitt og et visst omfang i tilbudte studieplasser. Opplysninger om antallet studieplasser ble hentet fra databasen samordnet opptak (www.samordnaopptak.no), og supplert med opplysninger fra studieprogrammets hjemmeside, og også med antallet registrerte studenter i database for høyere utdanning, (www.dbh.nsd.no).

Studieprogrammenes emnekurs – innsamlingspunktet

Pensumlister ble samlet inn for de enkelte emnekursene som inngikk studieprogrammene. Kartleggingen ble altså foretatt på emnenivå.

NIFU har, så langt praktisk mulig, samlet inn pensumlister fra emnekurs som til sammen utgjør et års studium eller 60 studiepoeng på studieprogrammer for hvert av nivåene, bachelor og master. Prinsipielt sett kan vi valgt velge hvilke(t) som semester i løpet av studiet. Første (og delvis andre) semester består gjerne for en del av innførings- og grunnkurs, noe som kan gi en overvekt og kanskje skjevfordeling av bestemte typer læremidler, altså overvekt av visse dokumenttyper. For å unngå en mulig ensidighet ble det bestemt å innhente pensumlister fra et semester lenger ut i graden. For å sikre et representativt bilde samlet t NIFU inn pensum fra første og fjerde semester av studieprogrammet, både på bachelor- og på masternivå.

Bachelor

Det er innhentet pensumlister fra emnekurs som tilbys i første og fjerde semester av studieprogrammet. Emnekursene skal til sammen utgjøre 60 studiepoeng. Der dette ikke har vært praktisk mulig (for eksempel fordi 10 studiepoeng examen philosophicum inngår i første semester), er pensum fra kurs i påfølgende semester brukt – fra henholdsvis andre og femte semester. Dersom studieprogrammet er vært lagt opp slik at emnekursene faktisk ikke har noe oppsatt pensum i det valgte semestret, er det blitt notert.

Master

Vi har kartlagt pensum fra emnekurs som tilbys i første og fjerde semester av studieprogrammet. Emnekursene skal til sammen utgjøre 60 studiepoeng. Der det ikke er praktisk gjennomførbart, har vi talt med pensum på emnekurs fra henholdsvis andre semester

og tredje semester. Dersom studiet er lagt opp slik at emnekurset ikke har noen oppsatte pensumlister fra fjerde semester, for eksempel fordi studentene skriver masteroppgave, eller skal utforme sitt eget pensum, er dette avmerket.

For de femårig integrerte masterprogrammene har vi lagt til grunn at første til sjette semester er bachelornivå, mens sjuende til tiende semester regnes som master. NIFU har registrert pensum fra første og fjerde semester – bachelornivå, og fra sjuende og tiende semester – masternivå.

Institusjoner

Intensjonen var å kartlegge pensum for de valgte fagene ved fire statlige / vitenskapelige høyskoler og fire universiteter per fag. Det viste seg til dels praktisk vanskelige å gjennomføre. Universiteter er representert for studieprogrammer for alle fag og på begge nivåer, mens langt fra alle høyskoler tilbyr alle de undersøkte fagene, eller de tilbyr dem ikke på masternivå.

Tabell 2.2 Pensum fordelt på dokument type og språk

Tabell brukt ved kartlegging av pensumets dokumenttyper, undersøkelsens første del

Dokumenttype	form			antall sider	hvis del av et større dokument/publi., dokumentets totale antall sider	utgivelses land	år	språk			pensumstatus
	trykt	digital	både trykt og digital					norsk	andre skandinaviske språk	eng.	
<ul style="list-style-type: none"> • bok, • artikkel i antologier (ISBN-nummer) • faglig/ • vitenskapelig artikkel (artikler i ISSN-serie) • offentlig utredning/melding • rapport /notat/skriftserie • noter • formelsamling • kart • annet 											obligatorisk / Valgfritt

2.2 Praktisk gjennomføring og avveielser

For å finne frem til hvordan pensum fordeler seg på ulike dokumenttyper og på hvilke måter pensumet gjøres tilgjengelig for studentene, fant vi frem til pensumlister og kategoriserte de enkelte pensumpostene på dokumenttyper, før sidetall for hver type ble talt opp. Deretter summerte vi og regnet ut den relative fordelingen mellom de ulike postene.

Gangen i datainnsamlingen var å finne frem til fagenes studieplaner på de utvalgte lærestedene, velge ut emnekurs fra fortrinnsvis første og fjerde semester av studiene og så lete fram pensum som hører til disse kursene. Underveis var det flere utfordringer, og her redegjør vi for hvordan praktiske problemer har vært løst.

2.2.1 Å samle inn pensumlister

Det tok sin tid å lete fram pensumlister – en del viste seg å ikke være tilgjengelig på verdensveven, og måtte derfor etterspørres hos studiekonsulenter. Vi fikk ikke bestandig svar, og etter flere purringer måtte innhenting av enkelte pensumlister nedprioriteres til fordel andre oppgaver. En annen utfordring var at pensumlistene langt fra er ensartet. Det krevde en del arbeid for å registrere de enkelte postene i skjemaet. Noen pensumlister inneholdt fullstendig informasjon om hvert bidrag, som forfatter, utgivelsesår, utgave, sideantall og ISBN-nummer, mens andre lister har vært så knappe på opplysninger at søking på internett har vært påkrevd for å få tak i nødvendig informasjon.

Obligatorisk eller anbefalt pensum?

I tvilstilfeller, der ikke er oppgitt eller uklart, om en pensumpost er obligatorisk eller anbefalt, har vi valgt å tolke posten som obligatorisk.

2.2.2 Valg av emnekurs fra studieprogrammene

Tabell v 1 viser undersøkte studieprogrammer med emnekode og studiepoeng. I de tilfeller der emnekursene ikke summerer opp til 60 studiepoeng, skyldes det at:

- Det har ikke vært mulig å finne emner i første eller fjerde semester som er obligatoriske, eller som man med rimelighet kan anta at alle studentene tar, og det finnes heller ikke emner i henholdsvis andre eller tredje semester som kan erstatte disse. Vi har unngått å velge blant et mangfold av valgfrie emnekursene, fordi vi mener at pensumutvalget da ville bli lite representativt, siden kun en viss andel av studentene tar hvert av de valgfrie emnene.
- For de valgte (obligatoriske) emnene har det ikke funnes tilgjengelige pensumlister. Listene har ikke vært lagt ut på utdanningsinstitusjonens nettside eller blitt sendt oss på (gjentatte) forespørsler.
- Vi har tilstrebet å samle inn pensum fra totalt 60 poeng fra henholdsvis første og fjerde semester, men noen gang har også emnekurs fra andre eller tredje semester inngått. Der det ikke har vært mulig å finne 30 studiepoeng i første semester, og det heller ikke har latt seg kombinere med emnekurs fra andre semester slik at det totalt blir 30 poeng, har vi valgt å registrere pensum fra emnekurs i hele andre semester. Tilsvarende gjelder for de tilfellene der fjerde semester er blitt erstattet tredje semester.
- Dersom et emnekurs strekker seg over flere semestre:

- og bestått eksamen gir flere studiepoeng enn vi skal dekke, vil hele pensumet være registrert, men kun med en andel av sideantallet på hver pensumpost. Slik er pensumet representativt for emnet på en måte som er korrekt i forhold til det antallet studiepoeng som vi har registrert i oversikten.
- Dersom det mangler obligatoriske emner i samme semester, eller pensumlisten i et annet utvalgt emne ikke er tilgjengelig, vil en pensumliste fra et emne kunne erstattes av et annet, slik at vi kommer så nært kravet om 30 studiepoeng i henholdsvis første og i fjerde semester som mulig. I så fall vil emner som strekker seg over flere semestre foretrekkes over andre emner. På masternivå er emner som direkte innbefatter skriving av masteroppgaven talt, selv om få av disse kursene har noen felles pensumliste.

2.2.3 Om de enkelte pensumpostene

Prosjektet trakk veksler på praktiske erfaringer fra tidligere prosjekter. Antall sider gir et rimelig godt dekkende bilde av omfanget av pensum fordelt på ulike dokumenttyper. NIFUs kartlegging gjennomført i 2010 viste at det gikk relativt greit å samle inn opplysninger om sidetall, mens det rundt år 2000 var mer komplisert.²⁰

Utrekning av sideantall og om manglende opplysninger

I dette prosjektet som i foregående har vi regnet sideantall på følgende måter:

- Ingen sider er talt mer enn en gang selv om de samme sidene er oppgitt flere ganger i pensumlisten.
- Ved opptelling av sidetall er det ikke praktisk mulig å ta hensyn til korte unntak når det øvrige stoffet er obligatorisk pensum. Eksempler på slike unntak er en illustrasjon eller et matematisk bevis.
- For pensum som er oppgitt som obligatorisk på programmet, men ikke for et spesifikt år, men for hele programmet til for eksempel en bachelorgrad, er det totale sideantallet delt på tre. Et tall med desimaler er blitt avrundet til nærmeste hel tall etter vanlig avrundingsregler.
- Dersom det presise antallet sider er oppgitt i pensumlisten er dette tallet benyttet.
- Enkelte pensumposter er oppgitt med et annet antall sider enn det numeriske antallet sider. Begrunnelsen for det, kan være at sidene er «små», eller at mye informasjon på sidene / innimellom sidene som ikke er pensum. I disse tilfellene er det sideantallet som står oppført i pensumlisten registrert, men med en merknad.
- Der presise sidetall ikke er oppgitt, er sidetallet søkt opp på verdensveven, fortrinnsvis via Bibsys-systemet eller på forlagenes nettsider.
- Dersom det ikke er oppgitt årstall for når en bok er utgitt og/eller hvilken utgave som er pensum, er sist tilgjengelige utgave brukt.
- Der pensumets er oppgitt som «fra side *a* til side *b*», har vi talt fra og med side *a* til og med side *b* (eks: angivelse, «s. 40–65» er talt som $65-39=16$ sider).

²⁰ Hatlevik og Norgård, 2001; Schwach og Dalseng, 2011. Om å telle sidetall versus titler, se Hatlevik og Norgård, 2001: 48–51 og for 2010, Schwach og Dalseng, 2011: 12.

- Der halve sider har vært oppgitt, har vi rundet opp til en hel side.
- Dersom det oppgis at en hel bok med unntak av noen kapitler er pensum, er sidetallet for disse kapitlene trukket fra. Referanser og stikkordsregister for hele boka er likevel regnet med. I tilfeller der kun enkelte kapitler er pensum er ikke stikkordsregister eller referanser medregnet, med mindre de bibliografiske opplysningene er lagt til slutten av kapitlet.
- Noen oppføringer mangler sidetall. Det skyldes hovedsakelig:
  - På pensumlisten er det ikke oppgitt hvilke sidetall/kapitler som er pensum. I noen tilfeller står det anført at det vil bli opplyst om sidetall og kapitler senere.
  - Vi har ikke klart å finne fram til innholdsfortegnelse for denne pensumposten. Det har skjedd enkelte ganger når kun er ett eller flere kapitler/kapittelutdrag er pensum.

2.2.4 Fagspesifikke kommentarer

Biologi

Det har generelt vært vanskelig å finne pensumlistene for programmer i naturvitenskap, herunder biologi. Komplette lister ligger ikke alltid på internett og må dermed etterspørres hos institusjonen (studiekonsulent/undervisningsansvarlig).

På masternivå i biologi finnes det i mange studieprogrammer en rekke spesialiseringer innenfor de ulike studieprogrammene som tilbys. I enkelte tilfeller kan det være slik at fagkombinasjonen velges av studenten i samarbeid med veileder. Det har bydd på problemer å finne fram til presise studenttall for de ulike spesialiseringene.

Fysikk

Som nevnt over, har det vært vanskelig å finne pensumlistene for studieprogrammer i naturvitenskap, herunder også fysikk. Fullstendige lister ligger ikke alltid tilgjengelig på internett og må dermed etterspørres.

I masternivå på fysikk finnes det gjerne flere spesialiseringer innen de ulike studieprogrammene. Å finne presise studenttall og pensum for de ulike spesialiseringene er komplisert. I enkelte tilfeller ser det ut til å være slik at fagkombinasjonen velges av studenten i samarbeid med veileder.

I fysikk som i informatikk inngår det en del regneoppgaver. Enkeltstående oppgaver, enten de er lagt ut på internett, eller utkommet i trykte utgivelser, er ikke blitt talt. Angitte, korte unntak fra pensum, som for eksempel beskrivelse av én fysisk lov, har det ikke vært praktisk mulig å trekke fra.

Historie

Dette har vært fagretningen med mest lik oppbygning på studieprogrammene ved alle læresteder. For å dekke bredden i faget har vi valgt ulike emnekurs.

Informatikk

De utvalgte studieprogrammene er ulike både i forhold til oppbygning og innhold. For å gjenspeile dette mangfoldet av har vi søkt å velge spesialiseringer og emner som er mest mulig ulike hverandre, men som likevel er innenfor kriteriene som angår hvilke semestre vi velger fra

og representativitet. Felles for informatikk ved flere læresteder er at studieplanen i større grad fokuserer på tema og lar studentene selv velge litteratur fra en liste med foreslåtte titler.

Vi har valgt ut studieprogrammer som spesialiserer seg på språk og kommunikasjon der dette tilbys, men har også registret pensum på den studieretningen som legger mest vekt på dataprogrammering og statistikk.

I informatikk inngår det en del regneoppgaver. Enkeltstående oppgaver, enten de er lagt ut på internett, eller utkommet i trykte utgivelser, er ikke blitt talt. Derimot har vi tatt med hele oppgavebøker som er ført opp som egne poster på pensumlister. Angitte, korte unntak fra pensum, som for eksempel en formel, har det ikke vært praktisk mulig å trekke fra.

Rettsvitenskap

Der *Norges lover* er oppgitt som pensumpost regnes 1/10 av sideantallet som pensum, basert på at hele studiet i rettsvitenskap er 10 semestre. *Norges lover* er kategorisert som annet.

Sykepleie

Ved flere læresteder er sykepleieutdanningens syklus annerledes inndelt, i studieenheter, mot det gjengse semester. Imidlertid har flere læresteder delt opp emnekurser i vår og høst, og det har vi regnet som tilsvarende semestre.

Der det har vært mulig å velge emnekurs som går på høsten i første studieår og våren, og som til sammen utgjør 60 studiepoeng, har pensum på disse kursene blitt foretrukket. Registreringen omfatter både teori- og praksisfag. I de tilfellene der det ikke har vært mulig å trekke ut noen emner, er alt pensum blitt registrert, men hver pensumpost kun med en andel av sidene.

Ett studieprogram i sykepleie har oppgitt alt pensum for hele programmet samlet. For det er alt blitt registrert, men kun med en tredjedel av sideantallet, ettersom pensumet skal dekke kurser med til sammen 180 studiepoeng, men vi registrerte pensum for 60 studiepoeng.

Økonomi

De valgte studieprogrammene er ulike både med hensyn til oppbygning og innhold. For å reflektere dette fagets mangfold, har vi valgt forskjelligartede, men det vi antar er representative spesialiseringer og emnekurser.

2.2.5 Kartleggingens omfang

Tabell 2.3 gir en oversikt over pensum som er kartlagt: fordelt på fag, læresteder og bachelor- og masterprogrammer.

Tabell 2.3 Kartlagte fag, læresteder, nivåer og studenter

Fag	lærested	nivå	bachelor og integrert master*	masterstudenter
Biologi				
<i>Universiteter</i>	Universitetet i Oslo (UiO)	bachelor master	72 ¹	42 ²
	Universitetet i Bergen (UiB)	Bachelor	85 ^{2*}	
<i>Høgskoler</i>	Ingen høgskoler tilbyr studier i biologi			
Historie				
<i>Universiteter</i>	Universitetet i Oslo (UiO)	Bachelor master	170 ³	90 ^{4****}
	Universitetet i Bergen (UiB)	Bachelor master	97 ^{2*}	55 ^{2**}
	Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)	Bachelor master	78 ^{2*}	31 ^{2**}
	Universitetet i Tromsø (UiT)	Bachelor master	19 ^{2**}	14 ^{2**}
<i>Høgskoler</i>	Høgskolen i Volda (HVO)	Bachelor	20 ³	
	Høgskolen i Vestfold (HVE)	Bachelor	40 ³	
	Høgskulen i Sogn og Fjordane (HSF)	Bachelor	15 ³	
Rettsvitenskap				
<i>Universiteter</i>	Universitetet i Oslo (UiO)	integrert femårig master	1080 ^{2****, ****}	
	Universitetet i Bergen (UiB)	integrert femårig master	772 ^{2****}	
	Universitetet i Tromsø (UiT)	integrert femårig master	238 ^{2****}	
	Universitetet i Stavanger (UiS)	Bachelor	26 ^{2*}	
<i>Høgskoler</i>	Høgskolen i Lillehammer (HiL)	Bachelor	118 ^{2*}	
	Høgskolen i Buskerud (HiBu)	Bachelor	31 ^{2*}	
Fysikk				
<i>Universiteter</i>	Universitetet i Oslo (UiO)	Bachelor	112 ¹	-
	Universitetet i Bergen (UiB)	Bachelor	45 ¹	
	Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)	Bachelor	35 ¹	-
<i>Høgskoler</i>	Ingen høgskoler tilbyr studier i fysikk			
Sykepleie				
<i>Universiteter</i>	Universitetet i Tromsø (UiT)	Bachelor	144 ^{1*}	
	Universitetet i Stavanger (UiS)	Bachelor master	210 ³	25 ¹
	Universitetet i Agder (UiA)	Bachelor master	130 ³	35 ²
<i>Høgskoler</i>	Høgskolen i Oslo (HiO)	Bachelor	151 ^{3*}	
	Høgskolen i Bergen (HiB)	Bachelor master	201 ^{2*}	28 ²

Fag	lærested	nivå	bachelor og integrert master	masterstudenter
	Høgskolen i Buskerud (HiBu)	Bachelor	169 ^{2*}	
	Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST)	Bachelor master	215 ^{2*}	
Informatikk				
<i>Universiteter</i>	Universitetet i Oslo (UiO)	Bachelor master	34 ^{2*}	39 ^{2**}
	Universitetet i Bergen (UiB)	Bachelor master	50 ³	15 ^{2**}
	Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)	Bachelor master	134	75
	Universitetet i Tromsø (UiT)	Bachelor master	40 ³	6 ²
<i>Høgskoler</i>				
	Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST)	Bachelor	27 ^{2*}	
	Høgskolen i Telemark (HiT)	Bachelor	30 ³	
	Høgskolen i Østfold (Hø)	Bachelor	35 ³	
Økonomi⁺				
<i>Universiteter</i>	Universitetet i Agder (UiA) økonomi og administrasjon (siviløkonom)	integrert femårig master	156 ^{2***}	
	Universitetet for miljø og biovitenskap (UMB) økonomi og administrasjon	Bachelor	101 ^{2*}	
	Universitetet i Stavanger (UiS) økonomi og administrasjon	Bachelor master	147 ^{2*}	98 ^{2**}
	Universitetet i Tromsø økonomi og administrasjon	Bachelor	120 ¹	
<i>Høgskoler</i>	Norges handelshøgskole Siviløkonomutdanningen	integrert femårig master	1062 ^{***}	
	Høgskolen Stord/Haugesund (SH) økonomi og administrasjon	Bachelor	97 ^{2***}	
	Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA) økonomi og administrasjon/revisjon	Bachelor	180 ¹	
	Høgskolen i Sør Trøndelag (HiST) økonomi og administrasjon	Bachelor	290 ³	
Sum	19 læresteder 7 universiteter og vit.skap.høgskoler 12 statlige høgskoler	53 programmer	40 programmer 6776 bachelor- og masterstudenter på femårige, integrerte programmer	13 programmer 553 masterstudenter
Totalt antall studenter				7329

Note: * Der det har vært mulig, er antallet studenter slik det er oppgitt fra instituttet/enheten brukt. Der slike tallopgaver ikke finnes, brukes tall fra dbh.nsd.no for antallet studenter på studietilbudet for høsten 2012. Basen oppgir det samlede antallet studenter, og totaltallet er blitt delt på 3 (pensum på 2 av 6 semestre registreres) for bachelor og på 2 for master (pensum for 2 av 4 semestre registreres). Der det ikke har vært mulig å finne studentantallet på noen av de nevnte måtene, er det brukt tall fra samordnet opptak for høsten 2013 som oppgir hvor mange planlagte studieplasser programmet har. Mest presise tall ville man fått ved å finne fram til antallet studenter som er tatt opp på programmet, eventuelt hvor mange som avla eksamen i emnekurset sist semester. Det er imidlertid en tidkrevende oppgave å finne slike tall.

[†] Handelshøgskolen BI er utelatt, for skolen har ingen opplysninger om pensum tilgjengelige på verdensveven og tar heller ikke opp studenter via samordna opptak.

¹ Antallet registrerte studenter er opplyst fra instituttet.

² Tall fra www.dbh.nsd.no for høsten 2012.

³ Tall fra www.samordna.opptak, høsten 2013.

⁴ Tall hentet fra www.uio.no/historie.

* Siden et bachelorprogram i regelen varer seks semestre (180 studiepoeng) og denne undersøkelsen kun omfatter to av dem (60 sp), har vi ment det mest korrekt er å dele det totale antallet studenter på tre.

** Siden et masterprogram i regelen varer fire semestre (120 sp.) og denne undersøkelsen kun omfatter to av dem (60 sp.), har vi ment det mest korrekt å dele det totale antallet studenter på tre.

*** Siden et femårig, integrert masterstudium varer ti semestre (300 sp.) og denne undersøkelsen kun omfatter fire av dem (120 sp.), har vi mente det mest korrekt å dele det totale antallet studenter på 2,5.

**** Opptak med start høst vår 2013 og vår 2014 er slått sammen.

Kilder: www.samordnaopptak.no for bachelor- og femårige masterprogrammer, www.dbh.nsd.no for andre masterprogrammer.

De 53 studieprogrammene er fordelt på henholdsvis bachelor- og masternivå, eller de er (integreerte), femårige masterstudier. Totalt fantes det 4127 ulike studietilbud i 2012.²¹ De 53 programmene utgjør cirka 1,3 prosent av samtlige utdanningstilbud på universitets- og høgskolenivå. Av de 2164 bachelor- og masterprogrammer i 2012 (tilbud med 180/240 st. poeng),²² utgjør de 53 programmene, 2–3 prosent av samtlige studietilbud.

Til sammen 263 emnekurs er gjennomgått. På dem tilbys til sammen 3140 studiepoengs tabell v1 for en fullstendig oversikt.²³ Pensum til cirka 7300 studenter (antallet tilbudte studieplasser / registrerte studenter) er kartlagt. Rundt 239 000 studenter var registrert i 2012.²⁴ Antallet studenter hvis pensum er undersøkt, utgjør altså cirka 3 prosent av samtlige registrerte.

Av de 157 188 studentene som var registrerte på et bachelor- eller et masterprogram i 2012, utgjør de 7300 studentene hvis pensum er undersøkt, cirka 5 prosent.²⁵

Utrekningene ovenfor viser at de undersøkte programmene utgjør en liten andel av samtlige studietilbud i Norge, men utvalget burde være variert og tilstrekkelig til å kunne danne seg et generelt bilde av pensum og dets fordeling på dokumenttyper.

Kartleggingens omfang, dens nivåmessige, institusjonelle og faglige fordeling

På de undersøkte emnekursene ble det funnet 1842 pensumposter. Det ga 1314 ulike titler, og et volum på tilsammen 159 826 sider som dannet utgangspunkt for den videre undersøkelsen (se vedlegg, tabell v 2). Vi tilstrebet så vidt mulig en mest mulig jevn fordeling mellom fag, nivåer og institusjonstyper. Hvordan de undersøkte sidene fordeler seg på de sju ulike fagene, de to institusjonstypene og forskjellige dokumenttypene er vist i tabell v 3. Figur v 1 illustrerer hvordan de undersøkte pensumsidene fordeler seg på fag og institusjonstype, mens figur v 2, viser de samme pensumsidene etter fag og nivå.

²¹ Kunnskapsdepartementet, *Høyere utdanning 2013, Tilstandsrapport*, vedlegg, tabell V2.2, s. 10.

²² Samme sted.

²³ Studiepoengproduksjonen i 2012 var til sammenligning på 156 339.5 poeng. www.dbh.nsd.no, tabell over studieproduksjon fordelt på studieprogram som emnet primært tilhører, lest 5.7.2013.

²⁴ Kunnskapsdepartementet, *Høyere utdanning 2013, Tilstandsrapport*, vedlegg, tabell V2.5, s. 12.

²⁵ Samme sted.

3 Dokumenttyper i pensum

Formålet med oppdraget fra UHR og Kopinor var å vinne kunnskap om hvordan studentenes læremidler fordeler seg på dokumenttyper og hvordan pensumet gjøres tilgjengelig for studentene. Dette kapitlet redegjør for pensumets fordeling på dokumenttyper, bruk av kompendier og språk i pensum, mens neste kapittel tar opp trykt og digitalt format på pensum og tilgangen til det.

Kapitlet gir en allmenn oversikt over fordeling på dokumenttyper og beskrivelser av likheter og forskjeller mellom bachelor- og masternivået, universiteter og høyskoler og dessuten faglige variasjoner.

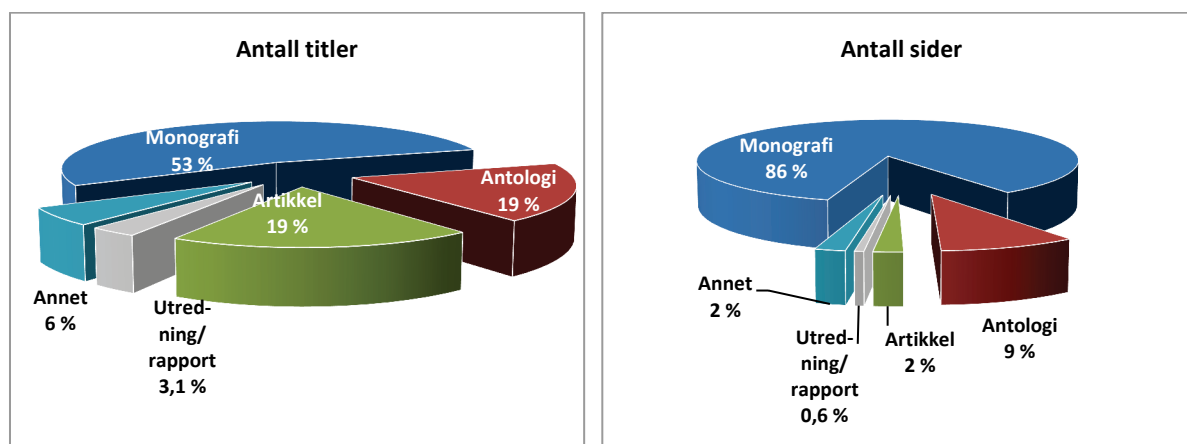
3.1 Bokens dominans

Hvordan fordeler de ulike dokumenttypene seg i pensum? Først presenteres en generell oversikt og deretter beskrives fordelingen av dokumenttyper langs tre akser: nivå, institusjonstype og fag.

3.1.1 Et generelt blikk på pensum

I figur 3.1 er de 1314 titlene og 159 826 pensumsidene fordelt på dokumenttyper. Tallgrunnlaget for figurene finnes i tabell v 2.

Figur 3.1 Pensum etter dokumenttyper fordelt etter tittel og sider. Prosentfordeling

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

Tre dokumenttyper: monografi, bidrag i antologier og artikkel preger pensumlistene på de kartlagte studieprogrammene. Av de tre er monografien den desidert største typen. Det gjelder om en sorterer dokumenttyper etter tittel, men enda mer når sidetall danner grunnlaget for å inndelegede dokumentene. Monografien utgjør 53 prosent av samtlige titler på pensumlistene, og 86 prosent av alle sider. Vi har imidlertid ikke kartlagt om hele monografier, eventuelt hvor mange siders utdrag fra dem, som blir oppført på de ulike pensumlistene (jf. 2.1.1).

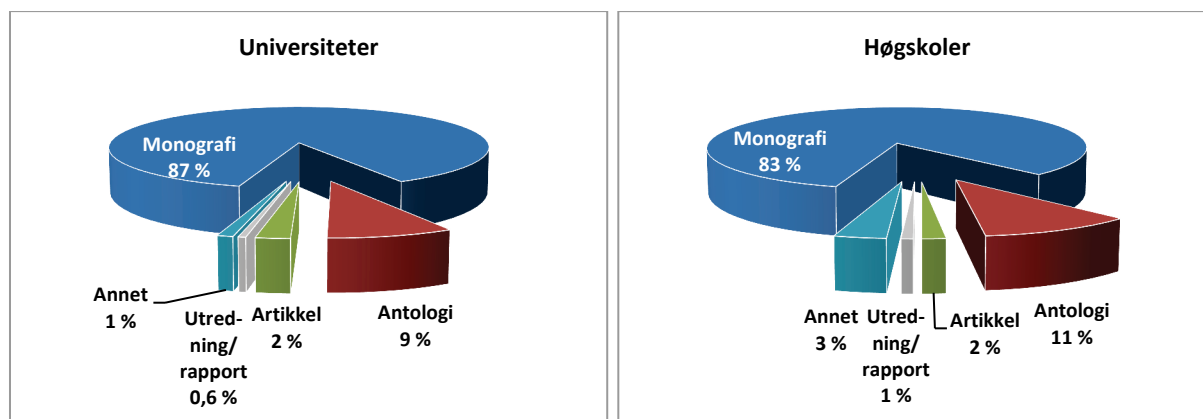
Talt i titler utgjør antologi og artikkel også vesentlige dokumenttyper, hver med 19 prosent av det totale antallet. Regnet i sider utgjør imidlertid antologi 9 prosent og artikkel kun 2 prosent av totalen. Øvrige dokumenttyper er sparsomt til stede, i det utredninger og gruppen annet, summerer opp til 10 prosent i titler og knappe 3 prosent i sider.

Boken råder grunnen: De to dokumenttypene, monografi og antologi, utgjør størsteparten av pensumet: 72 prosent målt i antall titler og 95 prosent målt i sider. De øvrige typene inntar en beskjeden plass blant studentenes læremidler.

3.1.2 Lik eller ulik pensumsammensetning ved universiteter og høyskoler?

Fordeler bruken av dokumenttyper seg likt eller ulikt ved lærestedene? Figur 3.2 viser fordeling på institusjonstype. Tallgrunnlaget for figuren finnes i tabell v 3.

Figur 3.2 Pensumsider etter dokumenttyper, fordelt på institusjonstype

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

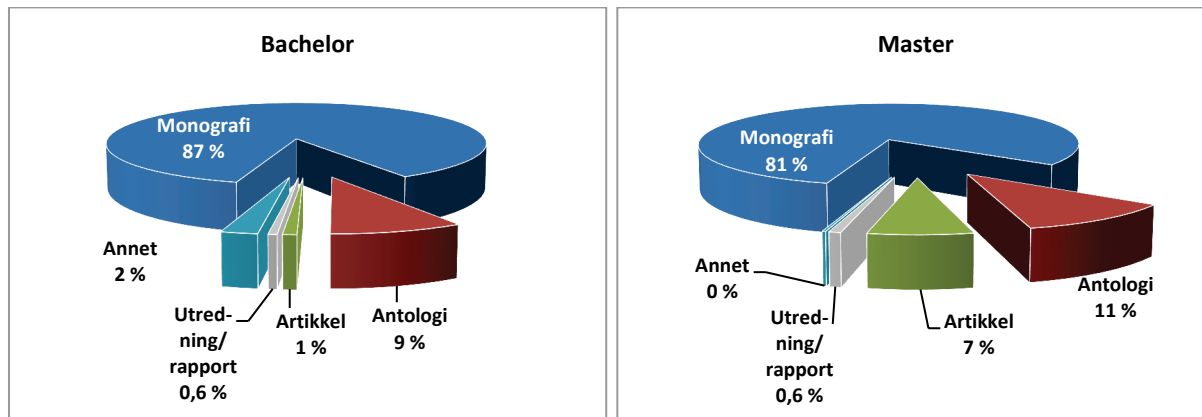
Forskjellene mellom de to institusjonstypene er gjennomgående små for de fagene vi undersøkte. Dokumenttypen monografi dominerer begge steder. Bruken av antologi er ganske lik og ligger på cirka 10 prosent av pensum. Artikkel og øvrige dokumenttyper blir i mindre grad brukt, disse typene utgjør kun mellom 4 og 7 prosent av totalt sidetall.

Boken råder grunnen uaktet institusjonstype. Pensum ved universiteter består til 96 prosent av sider fra monografier og antologier, ved høyskolene gjelder det for 93 prosent av pensumsidene.

3.1.3 Skifter sammensetningen mellom bachelor og master?

Skifter pensumets sammensetning mellom bachelor- og masterprogrammer? I figur 3.3 illustreres bruken av ulike dokumenttyper for de to nivåene. Tallgrunnlaget for figuren er i tabell v 4.

Figur 3.3 Pensumsider etter dokumenttyper, fordelt på nivå

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

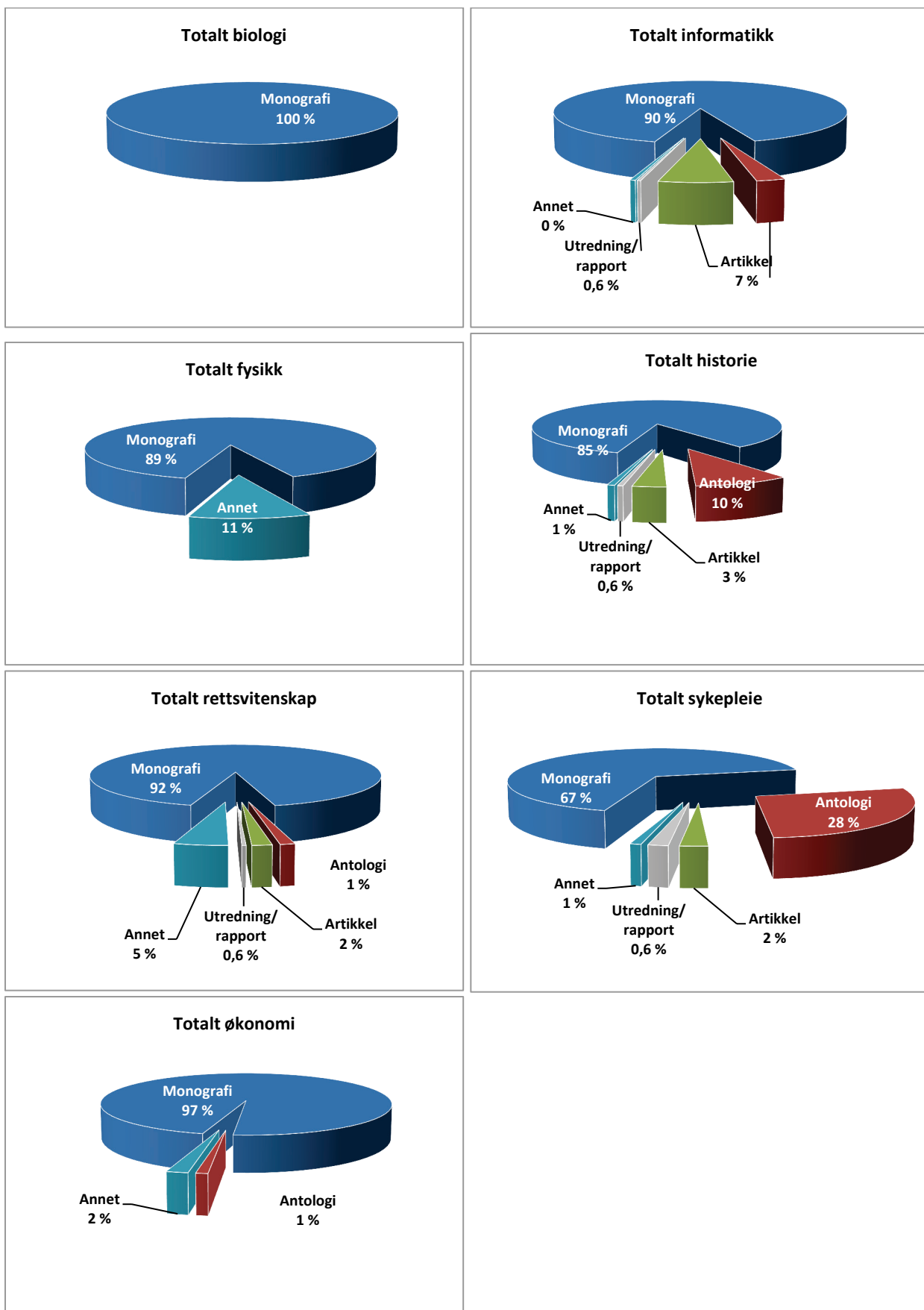
Nei, sammensetningen skifter i liten grad. Boken dominerer blant læremidlene på pensumlistene både for bachelor- og for masterstudentene. Den står for henholdsvis 96 og 92 prosent av sidene. Med over 80 prosent av sidetallet troner monografien blant dokumenttypene. Antologi utgjør rundt 10 prosent på pensum. Andre dokumenttyper inntar en svært beskjeden rolle.

3.1.4 Forskjeller mellom fag?

Figur 3.4 viser hvordan dokumenttyper fordeler seg på de sju undersøkte fagene. Bachelor og master er fremstilt samlet. For fysikk og biologi omfatter figuren kun bachelor. Tabell v 5 viser tallgrunnlaget for figuren.

Figur 3.4 Pensumsider etter fag og dokumenttyper. Prosentfordeling

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

Læremidler publisert via forlagenes kanaler råder grunnen på pensumlistene i alle de sju undersøkte fagene. I alle sju dominerer boken, spesielt monografi og dessuten i noe varierende grad antologi. Øvrige dokumenttyper er ikke så ofte oppført på pensumlistene, men vi vet ikke om lærestoff som eventuelt blir delt ut på kurs og/eller lagt i digitale formater på intranett, blogger eller hjemmesider.

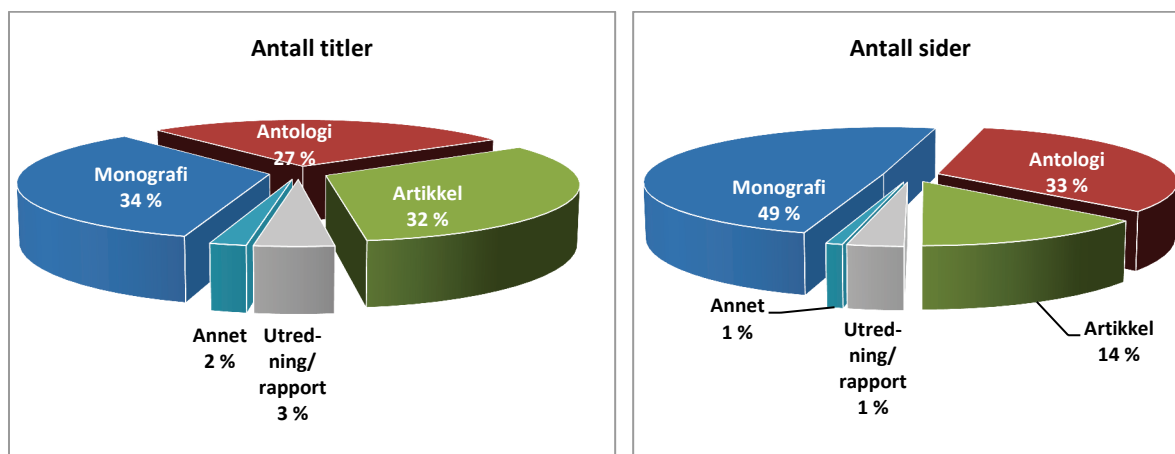
3.2 Kompendier – en sammensatt dokumenttype og en egen

Av 1314 titler gjenfinnes 296 titler eller 22 prosent i kompendier. Av til sammen 160 000 sidene gjenfinnes 9044, eller 6 prosent av sidene i kompendier (tabell v 14). Forskjellen mellom tittel og sidetall kan tyde på at det kopieres fra en del titler, men ikke et overveldende stort antall sider fra hver tittel. Denne antakelsen forsterkes når tallene brytes ned på dokumenttyper.

3.2.1 Kompendier etter dokumenttype

Figur 3.5 fordeler kompendier på dokumenttype, ordnet etter tittel og etter antall sider. Tallgrunnlaget for figuren er tabell v 14.

Figur 3.5 Kompendier etter dokumenttyper, etter tittel og sider

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

Tre dokumenttyper råder grunnen i kompendier: monografien, antologien og artikler. Målt i titler utgjør boken – monografier og antologier, 61 prosent av det samlet undervisningsmaterialet i kompendier, målt i antall sider blir det 82 prosent. Monografien den største enkelttypen med 34 prosent regnet i antall titler og 50 prosent målt i antall sider. Det er imidlertid verd å merke seg at andelen artikler i kompendier er høyere enn andelen generelt på pensum. I de undersøkte kompendiene lå bruk av artikler regnet i titler på 32 prosent mot 19 prosent i pensum generelt, regnet i sidetall var andelen på 14 prosent mot 2 prosent for pensum samlet sett (jf. figur 3.1).

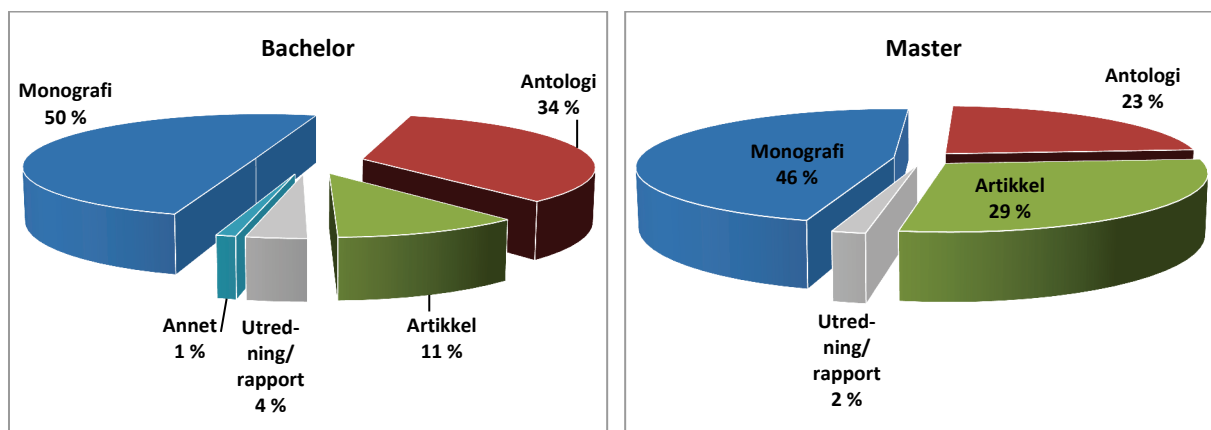
Læremidler utgitt via forlagenes publiseringskanaler utgjør brorparten av kompendiene, mens utgivelser via andre kanaler er sparsomt til stede. Utredninger, arbeidsnotater og «grå publikasjoner» forekommer sjelden i kompendier. Situasjonen per 2013 synes annerledes enn på slutten av 1990-tallet.²⁶ Muligens har bruk av alternative, uformelle presentasjoner gjerne i digitale formater: slik som power-point og arbeidsnotater/-dokumenter bidratt til å endre innholdet i kompendier.

²⁶ Hatlevik og Norgård, 2001: 57.

3.2.2 Kompendier etter nivå

Variierer bruken av kompendier mellom bachelor og master? Hvilke dokumenttyper inngår i kompendier, og veksler de fra bachelor til master? Figur 3.6 dette. Tallgrunnlaget for figuren finnes i tabell v 16.

Figur 3.6 Kompendier, etter nivå og dokumenttype

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

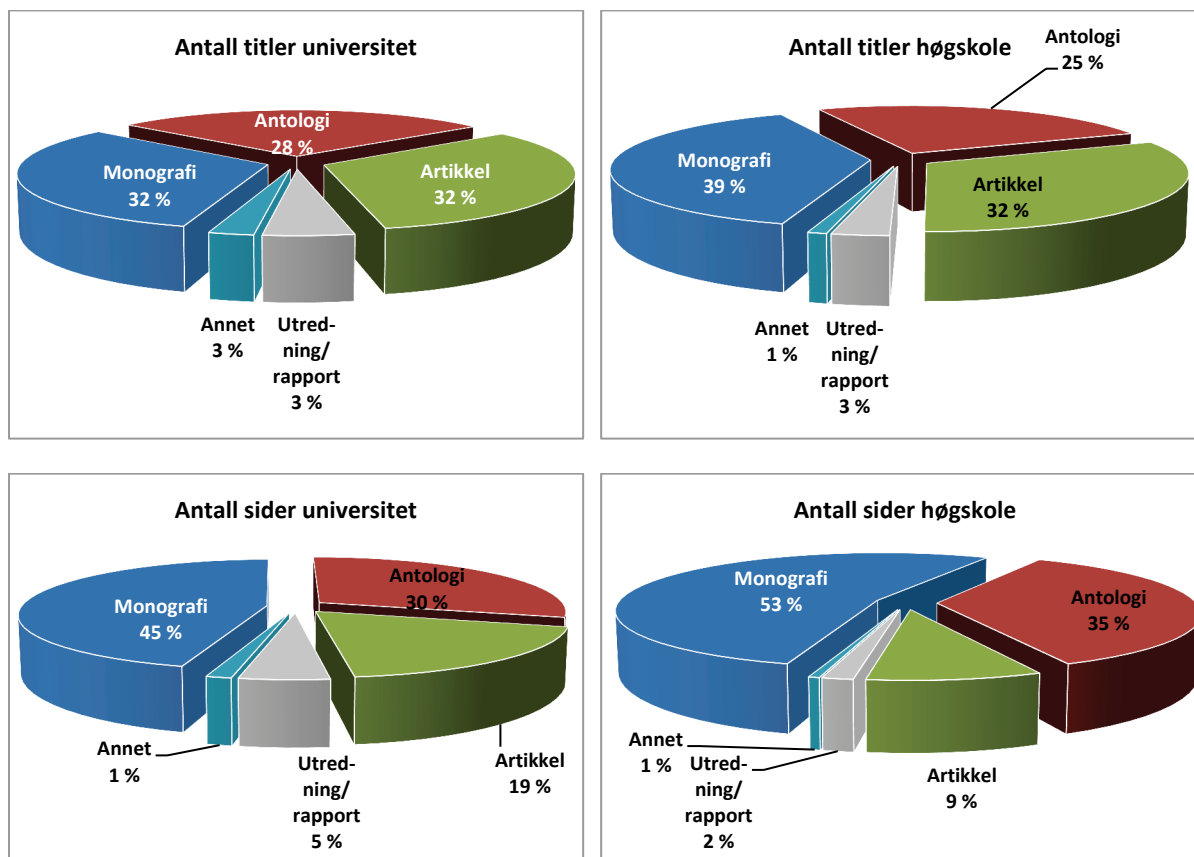
Bruk av kompendier synes noe mer utbredt på bachelor- enn på masternivå, men lave tallgrunnlag gjør at en bør være varsom med å trekke bastante konklusjoner. I denne undersøkelsen hadde fire av sju fag kompendier på pensum på bachelornivå, men bare to på master. Det kan henge sammen med at masterstudenter i større grad forventes å kunne finne fram til pensum på egen hånd enn bachelorstudenter.

Bøkene – monografi og antologi, råder på begge nivåer. Av dokumenttyper er monografien den største. Artikler utgjør en større prosentandel av kompendiesidene på master enn på bachelor. Imidlertid er tallgrunnlaget lite, det består langt på vei av kompendier for masterstudenter i historie (343 av totalt 413 sider på masterprogrammer). Andre dokumenttyper forekommer i liten grad.

3.2.3 Kompendier ved universiteter og høyskoler

Hvordan fordeler bruken av kompendier seg mellom de to institusjonstypene? Resultatet av kartleggingen i titler og i sidetall er vist i figur 3.7, mens underlagsmateriale for figuren er å finne i tabell v 14.

Figur 3.7 Kompendier etter dokumenttyper, fordelt på institusjonstype

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

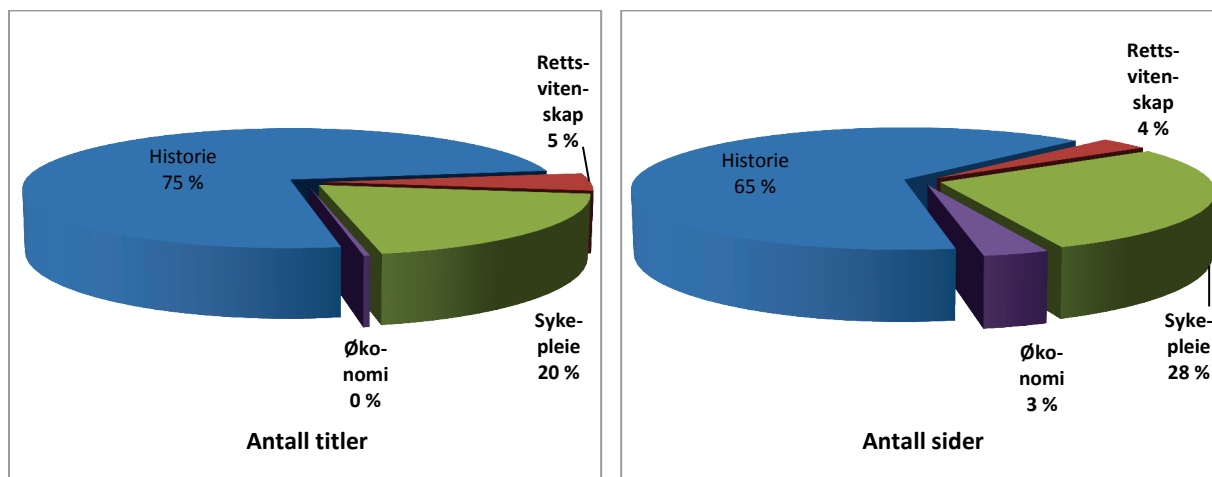
Både universiteter og høyskoler har samme omtrent fordeling mellom dokumenttyper. Boken – monografi og antologi, er de desidert viktigste typene når kompendier sammenstilles. Monografi er den største enkelttypen. Det gjelder både om en måler etter tittel eller etter sidetall.

3.2.4 Kompendier, en historisk spesialitet?

Finnes det fagforskjeller i bruken av kompendier? I tre av de sju fagene, biologi, fysikk og informatikk, fant vi ingen kompendier på pensumlistene. Fraværet i disse fagene kan være en tilfeldighet, eller også uttrykk for at bruk av kompendier er knyttet til spesifikke faglige og/eller undervisningstradisjoner. Disse tre er derfor ikke med i den videre analysen av innholdet i kompendier.

Figur 3.8 illustrerer de variasjonene vi fant mellom de fire andre fagene. Grunnlagstallene for figuren finnes i tabell v 16.

Figur 3.8 Bruk av kompendier, etter fag

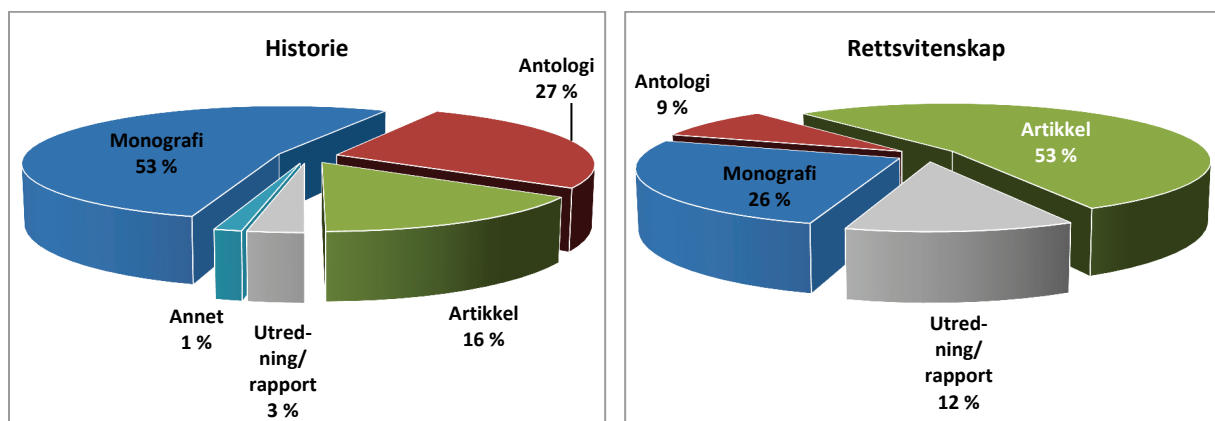
Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

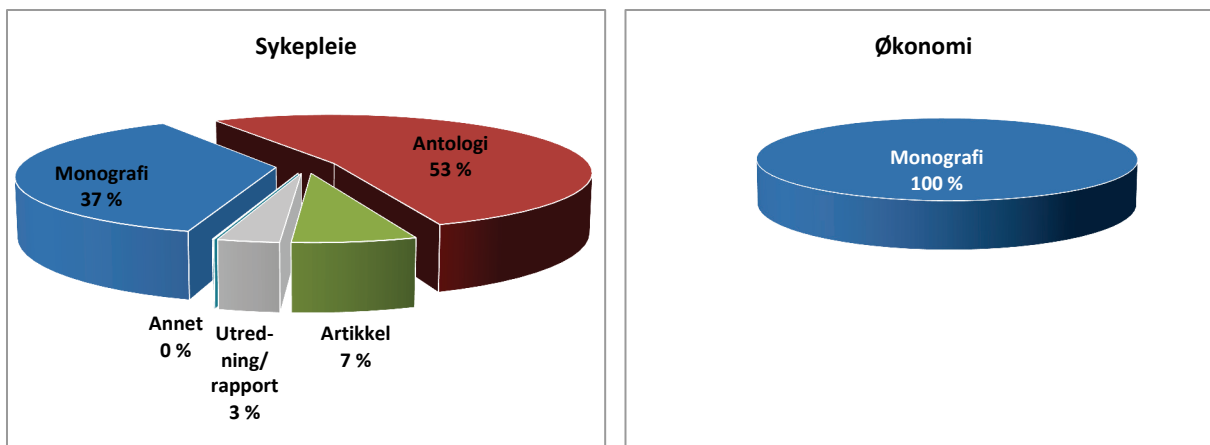
Av de fire brukte historiefaget mest kompendier, mens sykepleie, rettsvitenskap og økonomi også benyttet kompendier, men i mindre grad. Av 296 titler tilhører 223 historie, målt i antall sider hører 5879 av 9044 kompendiumsider til histories pensum: 75 prosent av alle titler og 65 av alle sider stammer fra historie. De øvrige tre fagene synes å samle en langt mindre del av sitt pensum i kompendier. Det nest største faget, sykepleiens andel utgjør kun 20 prosent av alle titler og 28 prosent av samtlige kompendiesider (tabell v 16).

3.2.5 Fag og dokumenttyper

Hvordan fordeler dokumenttyper seg på hvert av de fire fagene som bruker kompendier? Det vises i figur 3.9, mens tallgrunnlaget finnes i tabell v 16.

Figur 3.9 Kompendier, fordelt på fag og dokumenttyper

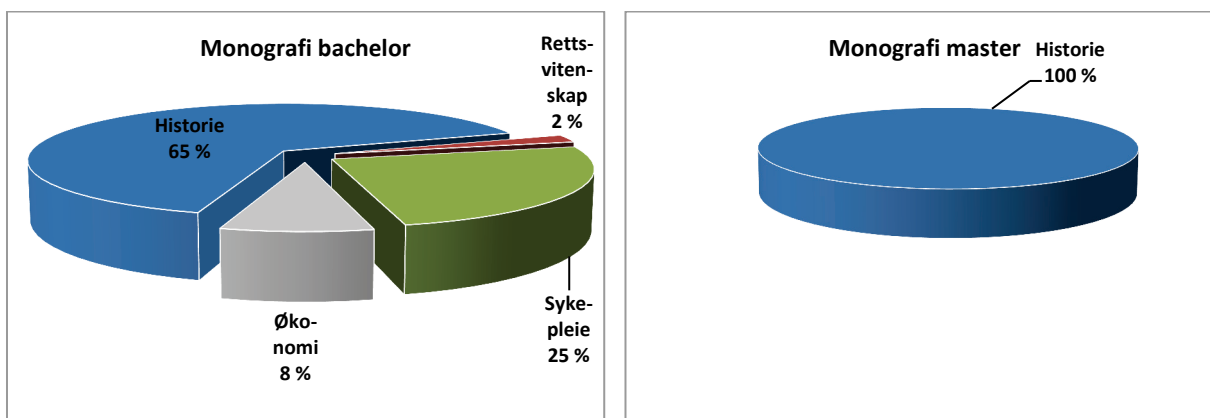
Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

Tallgrunnlaget for tre av fagene, rettsvitenskap, sykepleie og økonomi, er svært knapt, slik at et fåtall titler og sider gir store utslag i prosenter. For eksempel utgjør 8 artikkeltitler og 165 artikkelsider femti prosent av alt innhold i rettsvitenskapens kompendier. Derfor skal en være forsiktig med å trekke vidtrekkende slutninger av tallene.

3.2.6 Monografiens plass i kompendiet

Figur 3.10 Monografi i kompendium, etter nivå og fag

I figur 3.10 retter vi oppmerksomheten mot den dominerende dokumenttypen i kompendier: monografi, og undersøker hvordan bruken av monografi fordeler seg på nivå og fag. Datagrunnlaget finnes i tabell v 17.

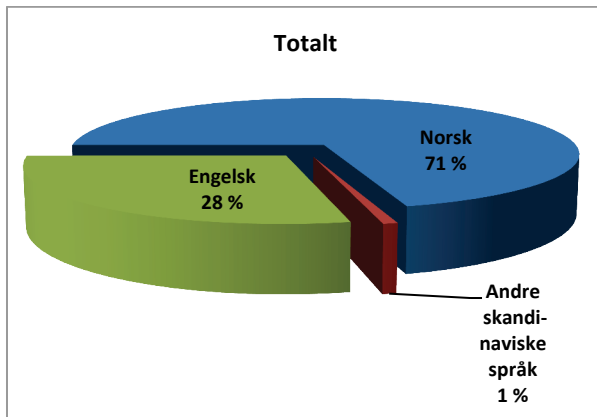
Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

Av alle monografisider i kompendier på bachelornivå, leser studenter i historie flest. De leser 65 prosent av alle sider. Sykepleierstudentenes leser 25 prosent, og de som studerer økonomi 8 prosent av sidene. Alle monografisider i kompendier på masternivå leses av historiestudenter.

3.3 Språk i pensum

Hvordan fordeler bruken av språk seg i det undersøkte pensumet? Figur 3.11 fremstiller pensumsider fordelt på språk. Den grafiske fremstillingen er basert på tabell v 8.

Figur 3.11 Pensumsider etter språk

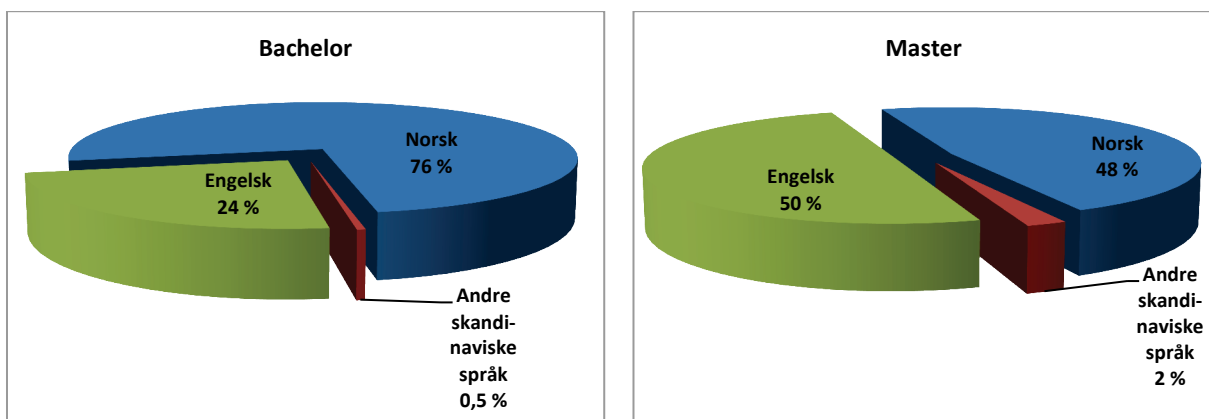
Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

Figuren viser at sju av ti pensumsider er på norsk og tre av ti på engelsk. De andre skandinaviske språkene brukes omtrent ikke. Mest trolig forsvant pensum på disse språkene mellom 1980 og 2000.²⁷

3.3.1 Språk etter nivå

Samsvarer det generelle bildet med språkbruken på hvert av de to utdanningsnivåene? I figur 3.12 er pensumsider på norsk, engelsk og andre skandinaviske språk fordelt på bachelor- og masternivå. Tallgrunnet finnes i tabell v 7.

Figur 3.12 Pensumsider fordelt på språk og nivå

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

Det norske språket dominerer på bachelornivå. Tre fjerdedeler av alle pensumsider er på norsk og en fjerdedel på engelsk. Den høye pensumandelen på norsk på bachelornivå bekrefter funn

²⁷ Hatlevik og Norgård, 2001: tabell v 3 og v 4.

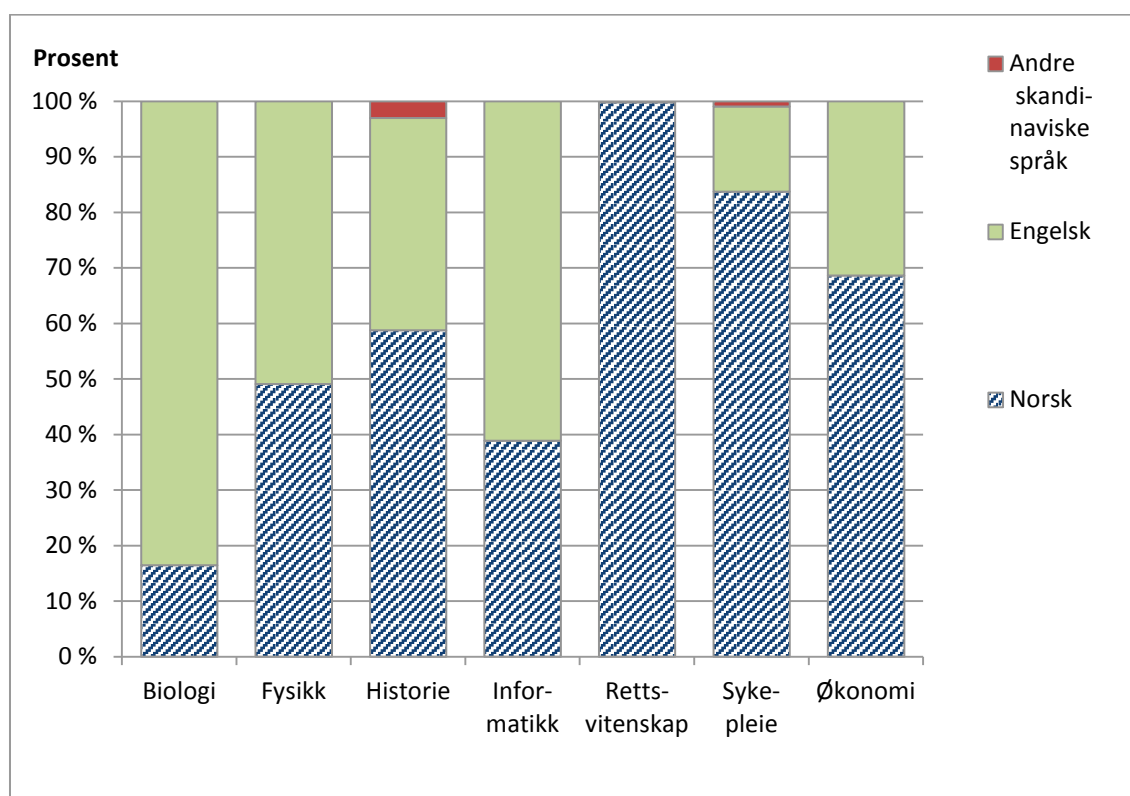
fra en undersøkelse gjort i 2010. På dette nivået ser faktisk andelen norsk til å ha steget siden årtusenskiftet.²⁸

På master derimot fordeler pensumsidene seg annerledes, med fifty-fifty norsk og engelsk. Det skjer en overgang til økt bruk av engelsk fra lavere til høyere grad.

3.3.2 Språk etter fag og nivå

En viktig side ved språkbruk er faglige forskjeller. Figur 3.13 viser hvordan de ulike fagene fordeler sine pensumsider mellom norsk og engelsk, og bittelite på andre skandinaviske språk. Tallgrunnlaget er å finne i tabell v 9.

Figur 3.13 Pensumsider fordelt på fag og språk

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

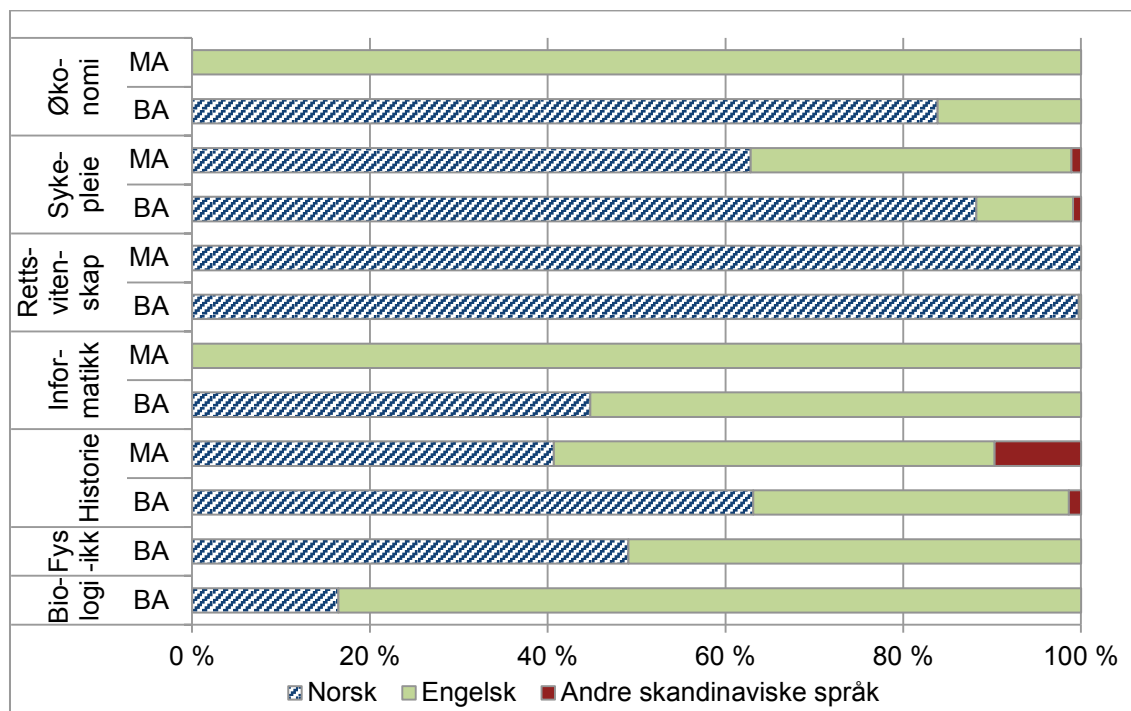
Fagene bruker norsk og engelsk i ulike blandingsforhold på pensumlistene. Rettsvitenskap og sykepleie er helt eller nesten helt enspråklige norsk, mens de andre fem fagene bruker både norsk og engelsk på pensum. I økonomi og historie er over halvparten av pensumet på norsk, mens i fysikk, informatikk og biologi er under halvparten av pensumsidene på norsk og følgelig mer enn halvparten på engelsk språk.

Hvordan fordeler bruken av norsk og engelsk seg på bachelor- og masternivå for de ulike fagene? Figur 3.14 fremstiller fordelingen. Tallgrunnlaget finnes i tabell v 10.

²⁸ Hatlevik og Norgård, 2001; Schwach og Dalseng 2011: 14.

Figur 3.14 Pensumsider etter fag, nivå og språk

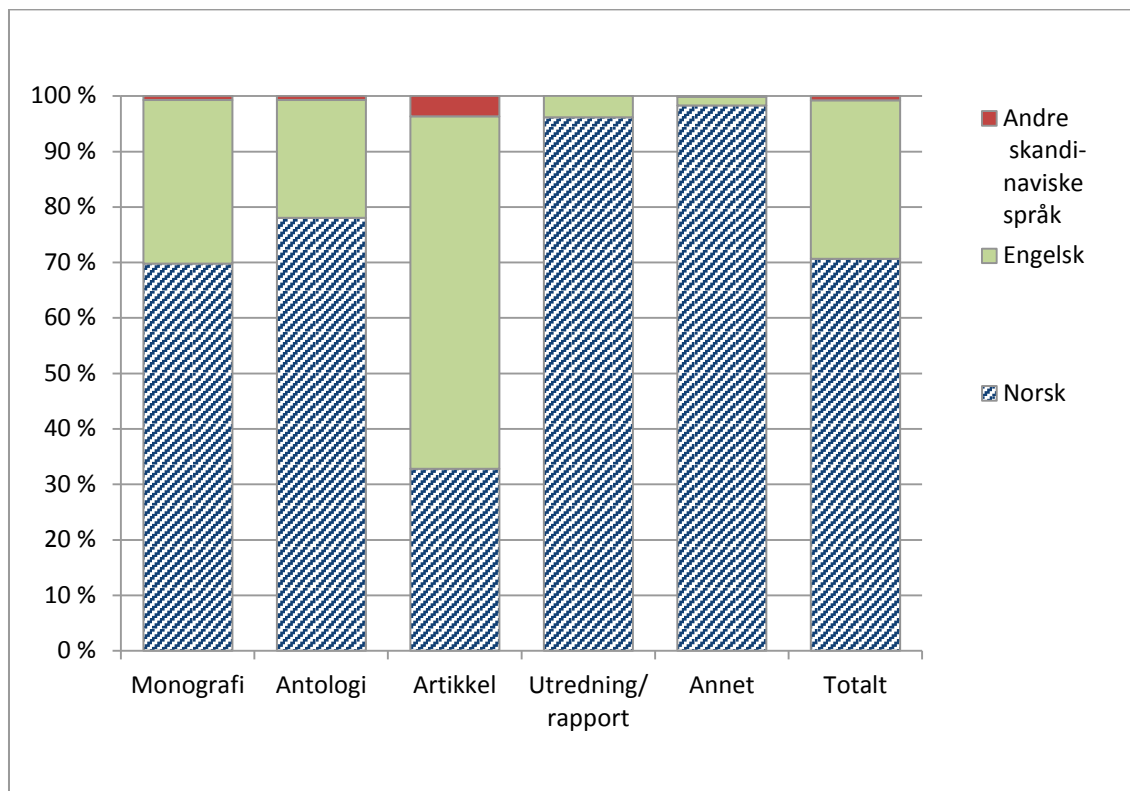
Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

Rettsvitenskap er enspråklig norsk på begge nivåer. På de fire andre fagene stiger bruken av engelsk på masternivå, eller det skjer sågar en overgang til engelsk. Økt bruk av engelske pensumsider på master skjer i sykepleie og spesielt historie, mens i økonomi og informatikk virker det å skje et skifte til enspråklig engelsk pensum på masternivå. Dessverre er datagrunnlaget for to fag: biologi og fysikk begrenset til bachelornivået.

3.3.3 Språk etter dokumenttype

Hvordan fordeler språkene seg på de ulike dokumenttypene? Figur 3.15 illustrerer fordelingen. Grunnlagstallene finnes i tabell v 8.

Figur 3.15 Dokumenttyper, fordelt på språk

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

Norsk er det mest brukte språket i alle dokumenttyper, unntatt én: artikkelen. At norsk er det rådende språket i bøker – monografi og antologi, er en viktig grunn til norskens dominans samlet sett. Artikkelen er oftest skrevet på engelsk, men utgjør, som vist tidligere, et forholdsvis begrenset antall pensumsider (jf. 3.1.1). Om langt flere artikkelsider skulle komme på pensumlistene, ville andelen engelsk på pensum stige.

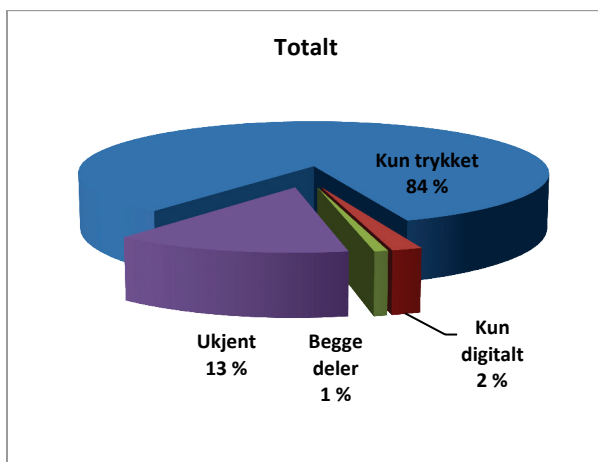
Det kan drøftes om det faktiske språkvalget på pensumlistene er en funksjon av faglige tradisjoner, etablerte ordninger, tilgjengelige og tilpassede læremidler, eller eventuelt om språkvalg er et uttrykk for språklig bevissthet og strategi, det være seg på det norske eller engelske språkets vegne.

4 Trykt og digitalt format – tilgang til pensum

4.1 Tilgang, opplyst på pensumlistene

Hvordan gjøres pensum tilgjengelig for studenter, hva opplyser pensumlistene? Resultatet er av gjennomgangen av pensumlistene er presentert i figur 4.1. Tallgrunnlaget finnes i tabell v 12.

Figur 4.1 Pensumsider totalt, fordelt på former for tilgang

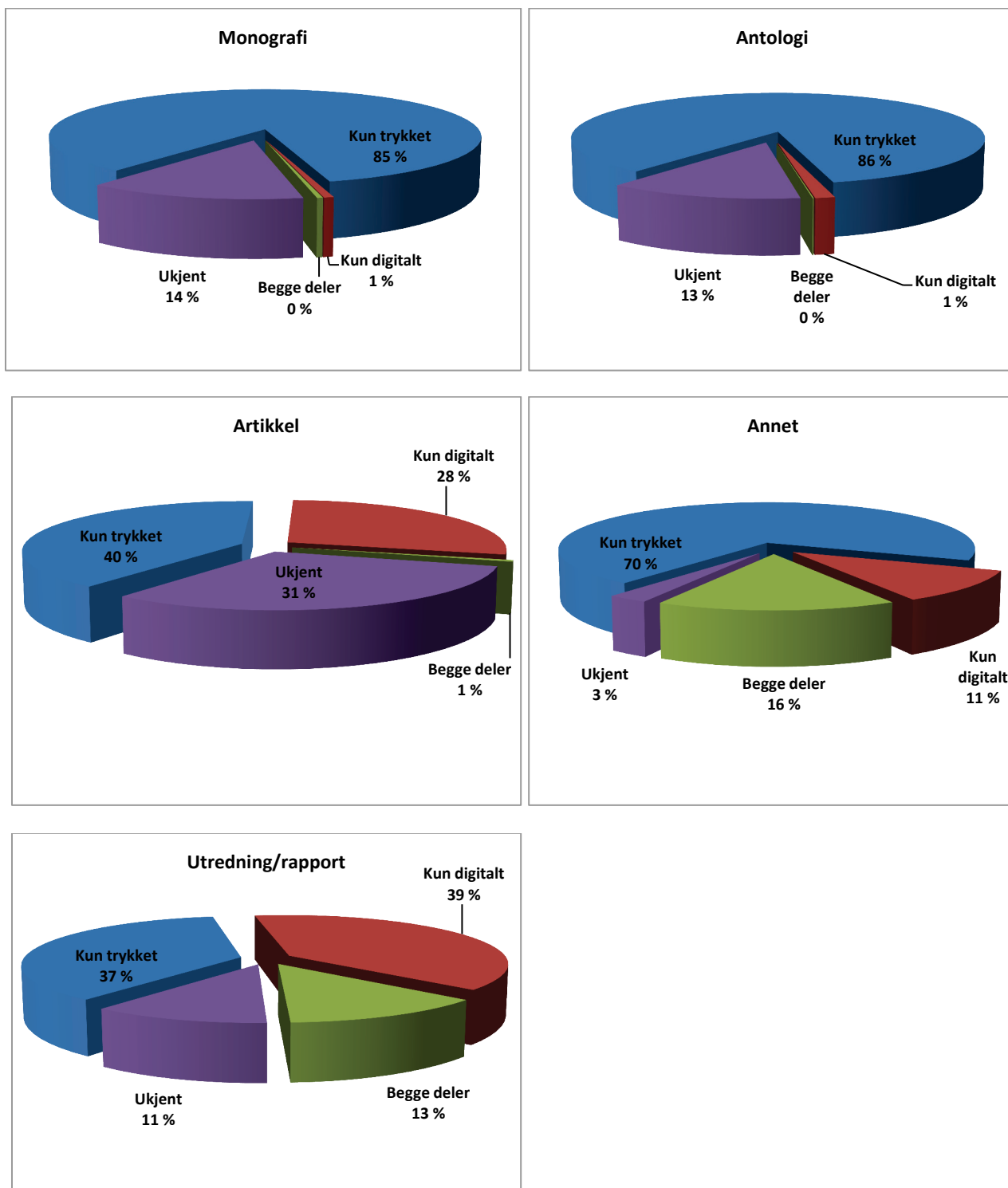

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

84 prosent av pensumsidene i de sju undersøkte fagene finnes, i følge pensumlistene, kun i trykket form, 2 prosent var digitalt tilgjengelig og 1 prosent i begge formater. Tilgangen til 13 prosent av sidene resulterte ukjent.

I figur 4.2 vises tilgangen for de ulike dokumenttypene: trykt, digitalt, begge deler og ikke-kjent. Vi har trukket de viktigste dokumenttypene: monografi, antologi og artikkel. Tallgrunnlaget finnes i tabell v 12.

Figur 4.2 Pensumsider etter dokumenttype, form for tilgang

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

Boken – monografi og antologi, som altså dominerer i pensum (jf. 3.1.1), oppgis å finnes i trykt format. For monografien som er den absolutt største dokumenttypen, gjelder det for 85 prosent av sidene. Om lag samme prosentandel gjelder for antologien, den nest største dokumenttypen. Artikkelen listes i noe større grad i både trykt og digitalt format, mens de øvrige dokumenttypene

som utgjør en liten andel av pensumssidene, oppgis noe oftere å være tilgjengelig i trykt format og/eller digitalt format.

4.2 Tilgang, sett fra universitetsbibliotekene

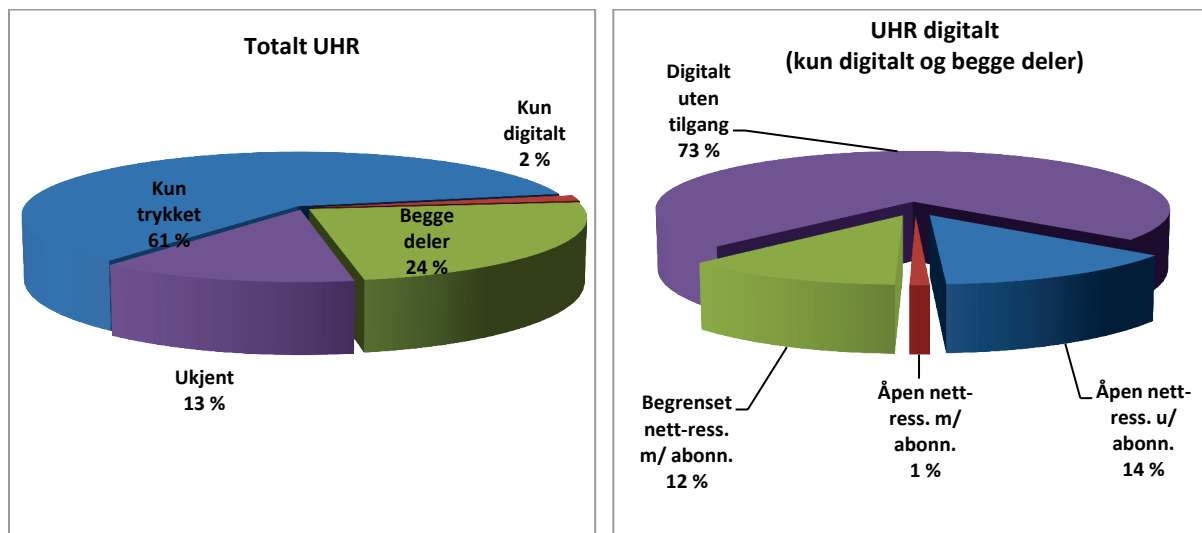
Finnes mer pensum tilgjengelige i digitalt format enn det som kommer fram av pensumlistene? UHR og Kopinor tok ansvar for å kartlegge pensumets tilgjengelighet. Det gjorde de ved å finne fram til faktisk tilgjengelighet for de pensumpostene NIFU hadde kartlagt og kategorisert (jf.2.1). UHR og Kopinor utarbeidet i fellesskap kategorier til bruk ved denne delen av undersøkelsen, se tabell 4.1.

Tabell 4.1 Kategorier for innsamling av dokumentasjon av tilgjengelighet, utarbeidet av Kopinor og UHR

Kartlegging av pensum - Fase II								
UHR						Kopinor		
Digitale/elektroniske ressurser				Fysiske ressurser		Kompendium	Læringsplattform	Bokhandel
Biblioteklenke (PRIMO/SFX)	Åpen nettressurs	I abonnement / lisensiert via bibliotek	Ikke tilgang, men finnes i elektronisk format	Finnes i samling	Antall eksemplarer			

Figur 4.3 viser resultatet av universitetsbibliotekarens undersøkelse. Den første kakefiguren viser hele pensumet samlet sett, mens figuren til høyre er en detaljert fremstilling av de to kakestykkene: «begge deler» (24 prosent) og «kun digitalt» (2 prosent). Datagrunnlaget for figuren kan leses i tabell v 12, og tabell v 13.

Figur 4.3 Pensumsider totalt fordelt på form for tilgang

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

Som nevnt var det meste av pensumsidene oppført på pensumlistene som trykt format, kun en svært beskjeden del av sidene var oppgitt i digitalt format og/eller trykt format. Digitalt format spilte de facto en svært beskjed rolle på listene som legges ut til studentene. Universitetsbibliotekarenes kartlegging viser at flere pensumsider faktisk finnes i digital form. Deres gjennomgang av de samme pensumlistene viste at rundt 60 prosent av pensumsidene finnes kun i trykt form, mens 26 prosent foreligger i trykt og/eller i digital form. Kun 2 prosent av pensum finnes bare i digitalt format. For 13 prosent av pensumpostene ble ikke formatet avklart.²⁹

Hvordan er tilgjengeligheten til de overnevnte 26 prosentene av pensumsidene som enten finnes i trykt og digitalt format eller bare i digitalt format? Tre fjerdedeler av pensumet finnes digitalt, men er ikke tilgjengelig på studiestedet. Det kan være digitale ressurser som er kjent, men bibliotekene ikke abonnerer på, og/eller sider i norske bøker – monografier og antologier, som finnes i Nasjonalbiblioteket digital (NB digital), men kun kan leses på Nasjonalbibliotekets lesesal.³⁰ Når det gjelder den siste fjerdedelen av de overnevnte 26 prosentene, så finnes halvparten av pensumsidene i nettressurser med åpen tilgang, halvparten i nettressurser som biblioteket abonnerer på og 1 prosent i åpne nettressurser med abonnement.

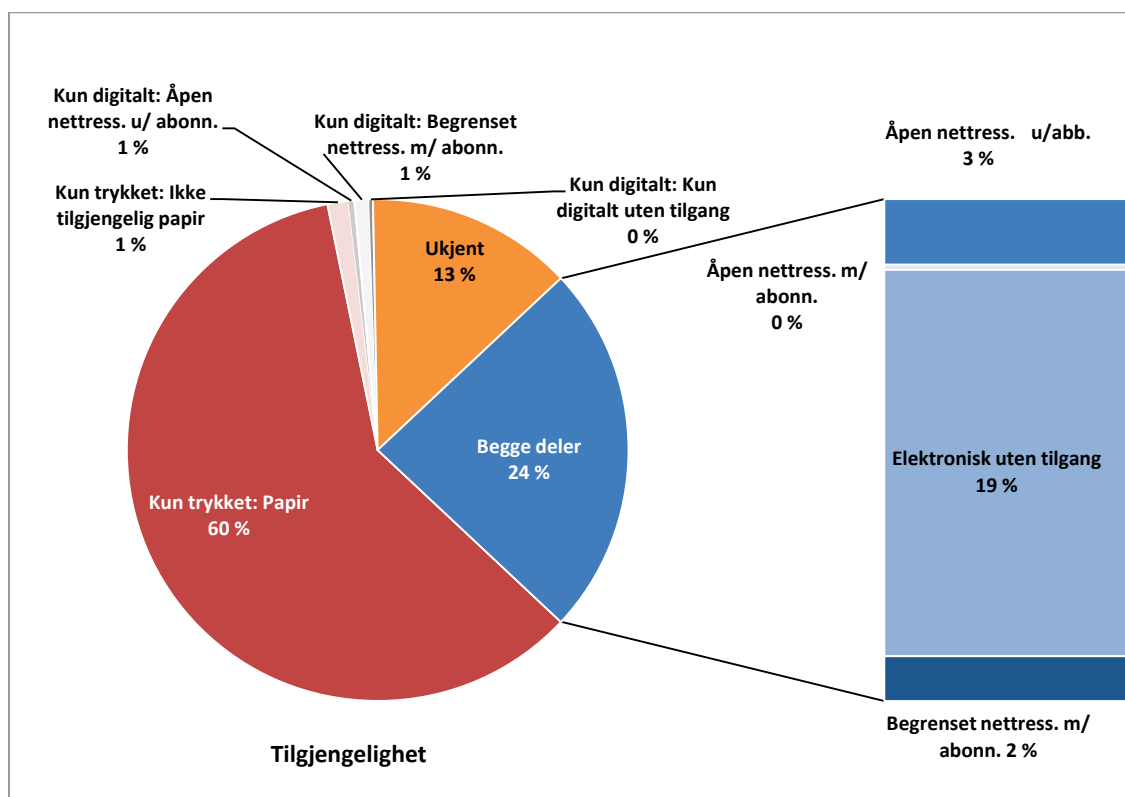
Trolig finnes det et potensial for å tilby en noe større del av studentene pensum i digitalt format. Det kan igjen indikere noen uutnyttede muligheter for samarbeid mellom pensumansvarlige og bibliotekene for å gjøre nettressurser bedre kjent og få dem oppført på pensumlistene.

²⁹ Manglende klassifikasjon skyldes hovedsakelig at ufullstendige pensumposter og at NIFU ikke hadde klart å fremskaffe i tilstrekkelige bibliografiske opplysninger.

³⁰ NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321, datafil, PRIMO/SFX-lenker, Se også Universitets- og høyskolerådet, 2011: 16.

Figur 4.4 gir en samlet fremstilling og illustrasjon av tilgjengelighet til pensum sett fra bibliotekene. Tallgrunnlaget finnes i tabell v 13.

Figur 4.4 Samlet tilgjengelighet til pensum i trykt og/eller digitalt format

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

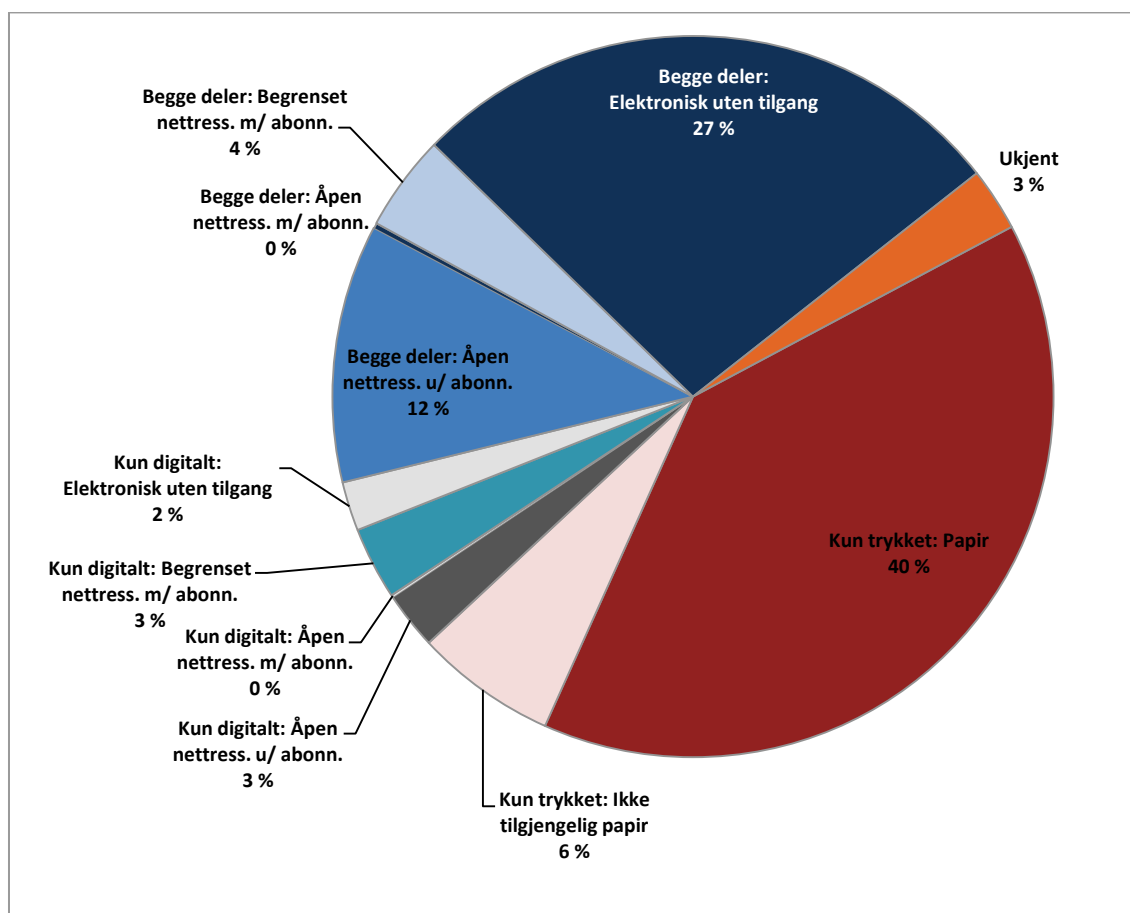
4.3 Kompendier, tilgang

Kompendier utgjør som nevnt 6 prosent av pensumssidene (jf. 3.2). Følger kompendier mønster for tilgang som pensumet forøvrig? NIFUs gjennomgang av pensumlistene viste at kompendiene forelå i trykt format og svært sjeldent i digitalt format eller i begge formater (jf. tabell v 18). Universitetsbibliotekarenes kartlegging viste at noen flere kompendiesider faktisk finnes i digital format.

I figur 4.5. viser kompendienes tilgjengelighet fordelt på formater slik tilgangen viste seg da bibliotekarene hadde undersøkt alle postene på pensumlistene. Tabellgrunnlaget finnes i tabell v 19.

Figur 4.5 Kompendier etter dokumenttyper, form for tilgang og tilgjengelighet

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

46 prosent av kompendiesidene finnes i trykt format,³¹ rundt 50 prosent av sidene både i trykt og/eller digitalt format. Det mangler opplysninger for å klassifisere 3 prosent av sidene. 27 prosent av pensum i digitalt format skal i følge gjennomgangen ikke være tilgjengelig for studentene, (se figur v 3 for en grafisk fremstilling). Antakelig er det også her som for pensum allment, tale om sider i norske bøker som finnes i NB digital, men kun kan leses på Nasjonalbibliotekets lesesal (jf. 4.2). Dessuten kan posten innbefatte digitale ressurser som er kjent, men bibliotekene ved lærestedene ikke abonnerer på.³²

Når det gjelder den siste fjerdedelen av kompendiesidene som altså er tilgjengelig i digitalt format, så fordeler tilgangen seg likelig mellom av nettressurser med ulike typer abonnementer og ressurser som er åpent tilgjengelige. Det finnes nok et visst potensial for å tilby en noe større del av studentene kompendier i digitalt format, gitt at man ønsker å fortsette ordningen med kompendier.

³¹ Et forunderlig funn er at 6 prosent av kompendiesidene i trykt format ikke skal være tilgjengelig for studentene.

³² NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321, datafil, PRIMO/SFX-lenker,

Referanser

Hatlevik, Ida K. Riksaasen og Jorunn D. Norgård (2001), «Myter og fakta om språk. Pensumlitteratur på grunnivå i høyere utdanning», *NIFU Rapport 5/2001*.

<http://www.nifu.no/publications/963104/>

Kopieringsavtale – Universiteter og høyskoler (2013),

<http://www.kopinor.no/brukere/utdanning/universiteter-hogskoler/dokumenter/kopieringsavtale-universiteter-og-h%C3%B8gskoler>, lest 8. august 2013.

Kunnskapsdepartementet (2013), *Høyere utdanning 2013, Tilstandsrapport. Vedlegg*.

NIFU, prosjektbeskrivelse, kartlegging av pensum, 26.2.2013.

Samarbeidsavtale UHR-Kopinor (2013),

<http://www.kopinor.no/brukere/utdanning/universiteter-hogskoler/dokumenter/samarbeidsavtale-uhr-kopinor>, lest 8. august 2013.

Schwach, Vera og Carmen F. Dalseng (2011), «Språk i pensumlitteratur. Bruk av norsk og engelsk i første år på grunnivå i høyere utdanning: fysikk, historie, informatikk, sosiologi og sykepleie», *NIFU rapport 9/2011*.

Schwach, Vera; Synnøve S. Brandt og Carmen F. Dalseng (2012), « 'Det gikk på engelsk og norsk, engelsk og norsk'. En undersøkelse av språk i pensum på grunnivå i høyere utdanning», *NIFU rapport 7/2012*.

Universitetet i Oslo, Universitetsbiblioteket (u.å.) «Fra papir til digitalt pensum. En kartlegging av status og behov for digitalt pensum ved norske UH-institusjoner», en power-point presentasjon.

Universitets- og høyskolerådet (2011), «'Fra papir til digitalt pensum'», rapport fra arbeidsgruppe nedsatt av Universitets- og høyskolerådets bibliotekutvalg. Arbeid avsluttet desember 2011.

www.bibsys.no.

www.dbh.nsd.no.

www.kopinor.no.

www.samordnaopptak.no.

www.uhr.no.

Tabell- og figurvedlegg

Tabell v 1 Undersøkte studieprogrammer etter fag, lærested, nivå, emnenavn og -kode og studiepoeng

Fag	Lærested	Nivå	For-dypning	Antall studie-poeng	Emnenavn	Emnekode	Ant. studie-poeng per emne
Biologi	Universitetet i Oslo	Bachelor		60	Grunnkurs i biologi Innføring i kjemi Matematikk 1 Generell økologi Molykelærbiologi og biologiske metoder	BIO1000 KJM1001 MAT1001 BIO2100 BIO2140	10 10 10 10 20
		Master		35	Introduksjonskurs for masterstudenter Masteroppgave	BIO5000	5 30
	Universitetet i Bergen	Bachelor		60	Grunnkurs i matematikk Kjemi og energi Innføring i evolusjon og økologi Cellebiologi og genetik Komparativ fysiologi Innføring i molekylærbiologi	MAT111 KJEM110 BIO100 BIO103 BIO104 MOL100	10 10 10 10 10 10
Historie	Universitetet i Oslo	Bachelor		30	Eldre verdenshistorie Nyere verdenshistorie med metode Særemne: Den industrielle revolusjonen	HIS1100 HIS1300MET	10 20
		Master		60	Historiske grunnlagsproblemer: teori og historiografi Prosjektseminar Realhistorisk leseemne Masteroppgave i historie	HIS4010 HIS4030 HIS4110 HIS4090	10 10 10 30
	Universitetet i Bergen	Bachelor		60	Oversyn over eldre historie til 1750 Oversyn over nyere historie fra 1750 Europe after 1945: Resources, Demography, Economy	HIS101 HIS102 EUR103	15 15 15
		Master		60	Historiske kjelder og kjeldekritikk Historisk forskningslitteratur Historisk teori og metode Masteroppgave	HIS203 HIS301 HIS302 HIS350	15 15 15 30
	Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	Bachelor		30	Moderne historie etter 1850 Oversikt over eldre historie frem til ca 1550	HIST1250 HIST1110	15 15
		Master		60	Innføring i historisk forskning Historiefagets teori og historie Arbeidets historie Arbeid med masteroppgaven Masteroppgave	HIST3105 HIST3115 HIST3125 HIST3000 HIST3000	7,5 7,5 7,5 7,5 30
	Universitetet i Tromsø	Bachelor		30	Introduksjonskurs i historie: Hvordan historie blir til	HIS-1000	10
		Master		60	Handelskapitalisme, statsmakt og revolusjoner 1500-1850 Nasjonalisme, imperialisme og globalisering 1850-2000	HIS-1002 HIS-1003	10 10
			Introduksjonskurs til mastergradsprogram i historie Historiografi og historieteori Mastergradsoppgave i historie		HIS-3001 HIS-3002 HIS-3900	10 20 30	

Fag	Lærested	Nivå	For-dypning	Antall studie-poeng	Emnenavn	Emnekode	Ant. studie-poeng per emne	
Historie					Norsk og internasjonal oversynshistorie 1536-1870	HI112	15	
					Globalhistorie, Europa, Vesten og verden	HI201	15	
					Historie - Bacheloroppgåve	HI210	15	
Høgskolen i Vestfold	Bachelor			60	Oversiktsemne nyere historie etter 1750	HI-OVN1100	15	
					Moderne økonomisk historie	HI-ØHI1200	15	
					Bacheloroppgave med teori og metode	HI-BAC1300	15	
					Epidemienes verdenshistorie	HI-EPI1200	15	
Høgskolen i Sogn og Fjordane	Bachelor			60	Eldre historie før 1800	SA503	15	
					Historievitenskapelig metode	SA512	15	
					Lokalhistorie: menneske, lokalsamfunn og globalisering	SA522	15	
					Bacheloroppgåve i historie	SA523	15	
Rettsvitenskap	Universitetet i Oslo	Master	5 årig	60	Privatrett II	JUS1211	30	
					Forvaltningsrett	JUS2211	30	
					Prosess og strafferett	JUS4211	30	
					Masteroppgave (30 sp)	JUR5030	30	
Universitetet i Bergen	Master	5 årig		60	Forvaltningsrett I	JUS111	10	
					Arve- og familierett	JUS112	12	
					Juridisk metode	JUS114	8	
					Forvaltningsrett II	JUS123	17	
					Skadebot	JUS122	13	
					Rettargang	JUS242	10	
					Strafferett	JUS241	20	
					Masteroppgåve	JUS398	30	
Universitetet i Tromsø	Master	5 årig		57	Statsrett		12	
					Avtalerett		10	
					Folkerett		8	
					Alminnelig forvaltningrett		20	
					Erstatningsrett		7	
					60	Juridisk metodelære		2
						Etikk		2
					Menneskerettigheter		6	
					Rettsøkonomi		5	
					Strafferett		15	
Masteroppgave	JUR-3901 og JUR-3902	30						
Universitetet i Stavanger	Bachelor			50	Forvaltningsrett I	BSS280_1	10	
					Juridisk forprøve	SVEXFAC_1	10	
					Familie- og barnrett	BRV100_1	10	
					Erstatningsrett	BRV220_1	10	
					Internasjonale menneskerettigheter	BRV230_1	10	
Høgskolen i Lillehammer	Bachelor			60	Arve- og familierett	JUS1002/1	12	
					Juridisk metode/rettskildelære	JUS1001/1	8	
					Forvaltningsrett I	JUS1003/1	10	
					Pengekravsrett	JUSS2002/1	10	
					Arbeidsrett	JUS1006/1	10	
					Erstatningsrett	JUS2004	10	
Høgskolen i Buskerud	Bachelor			60	Privatrett I	JUR100	20	
					Privatrett II	JUR102	10	
					Forvaltningsrett	JUR201	30	

Fag	Lærested	Nivå	For-dypning	Antall studie-poeng	Emnenavn	Emnekode	Ant. studie-poeng per emne	
Fysikk	Universitetet i Oslo	Bachelor		60	Grunnkurs i programmering for naturvitenskaplige anvendelser	INF1100	10	
					Modellering og beregninger	MAT-INF1100	10	
					Kalkulus	MAT1100	10	
					Eksperimentalfysikk	FYS2150	10	
					Svingninger og bølger	FYS2130	10	
					Kvantefysikk	FYS2140	10	
	Universitetet i Bergen	Bachelor		60	Grunnkurs i matematikk	MAT111	10	
					Lineær algebra	MAT121	10	
					Differensiallikninger I	MAT313	10	
					Elektromagnetisme og optikk	PHYS112	10	
					Mekanikk 2 og termodynamikk	PHYS113	10	
					Grunnleggende målevitenskap og eksperimentalfysikk	PHYS114	10	
	Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	Bachelor		45	Grunnkurs i analyse I	MA1101	7,5	
					Lineær algebra og geometri	MA1201	7,5	
					Informasjonsteknologi, grunnkurs	TDT4105	7,5	
					Mekanisk fysikk	FY1001	7,5	
					Innføring i kvantefysikk	FY1006	7,5	
		Termisk fysikk		FY1005	7,5			
Master	30	Masteroppgave		30				
Sykepleie	Universitetet i Tromsø	Bachelor		57,5	Anatomi, fysiologi, patologi og farmakologi	SYP-1010	6	
					Grunnleggende sykepleie og samfunnsvitenskapelige emner	SYP-1020	8	
					Yrkesutøvelse i grunnleggende sykepleie	SYP-1040	6	
					Legemiddelhåndtering	SYP-1030	1,5	
					Forebyggende helsearbeid	SYP-2050	3,5	
					Sykdomslære, generell patologi og farmakologi	SPL-MNV2	10	
					Sykepleie til akutt og kronisk syke	SPL-PRAK3	7,5	
					Sykepleie til akutt og kronisk syke med aktuelle samfunnsvitenskapelige emner	SPL-SYKSF2	10	
					Refleksjon over praksis	FELLES 2S1	5	
	Universitetet i Stavanger	Bachelor		60	Grunnleggende sykepleie og yrkesgrunnlaget	BSY 140_1	10	
					Sykepleiens naturvitenskaplige og medisinske grunnlag - 1	BSY 142_1	10	
					Praksisstudier med fokus på grunnleggende sykepleie	BSYP11_1	10	
					Sykepleie med fokus på akutt, kritisk og kronisk syke, organisasjon og ledelse	BSY 242_1	10	
					Praksisstudier i sykepleie med fokus på grunnleggende sykepleie	BSYP11_1	20	
		Master		Selvvalgt fordypning	60	Vitenskapsfilosofi og etikk	MHV140_1	10
						Helsevitenskap 1: Helse - ulike forståelsesformer	MHV144_1	10
						Helsevitenskap 2: Helseetikk og helserett	MHV145_1	10
						Masteroppgave i helsevitenskap		30

Fag	Lære- sted	Nivå	For- dypning	Antall studie- poeng	Emnenavn	Emnekode	Ant. studie- poeng per emne			
Sykepleie	Universi- tetet i Agder	Bachelor		60	Praktiske studier på pleie- og omsorgssenter	SYP-101-1	5			
					Sykepleie I	SY-101-1	5			
					Vitenskapsteori, etikk og statskommunalkunnskap	ME-106-1	10			
			Master	Helsefag	60	Naturvitenskap I	NV-101-1	10		
	Sykepleie - praktiske studier - Kirurgi - Medisin	SYP203-1				30				
	Vitenskapsteori og metodelære	ME-418-G				15				
					Helsefaglige grunnlagstemaer	HEL-411-G	15			
					Masteroppgave i helsefag	ME-518-G	30			
	Høg- skolen i Oslo	Bachelor		60	Bachelor i sykepleie		60			
	Høg- skolen i Bergen	Bachelor		63	Etikk og kommunikasjon for helse- og sosialfag	FELLES-1	0			
					Samfunnsvitenskapelige perspektiver på grunnleggende sykepleie	BSSV1	5			
					Praktiske prosedyrer i grunnleggende sykepleie	BSS1A	0			
					Anatomi, fysiologi, genetikk, ernæring og mikrobiologi	BSM1	15			
					Introduksjon til sykepleie	BSS1B	10			
					Evidence based nursing/Critical thinking	BSS4	5			
	Videreføring i utøvelse av sykepleie i somatisk sykehus	BSS3D	18							
			Master			Fagforståelse for sykepleie til pasienter i somatisk sykehus	BSS3E1	5		
	Global health and cultural awareness	BSS5				5				
	Sykepleievitenskap 1	KLIN1				10				
	Klinisk sykepleievitenskap 2 Klinisk etikk	KLIN2ETIKK				10				
	Vitenskapsteori, Etikk og Forskningsmetode	KLINKVANT KLINKVALIT				10				
									Sykepleie 1	SPLGRU 110
								Anatomi/fysiologi	SPLANA 100	12
					Sykepleie 4	SPLPRA410	10			
					Sykepleie 5	SPLPRA 420/421	13			
					Samfunnsfag 1	SPLPSY430	7			
	Høg- skolen i Sør-Trøn- delag	Bachelor		59	Sykepleie 1	HSYK1004	5			
					Praktiske ferdigheter i sykepleie	HSYK1001	10			
					Mikrobiologi og hygiene	HSYK1002	5			
					Anatomi, fysiologi og biokjemi	7BSP17	10			
					Sykepleie 2		11			
					Sykdomslære og farmakologi	HSYK2001	5			
					Praksisstudier - medisinsk sykepleie/kirurgisk sykepleie/psykisk helsearbeid/hjemmebasert omsorg	HSYK201P/ HSYK202P	13,5			

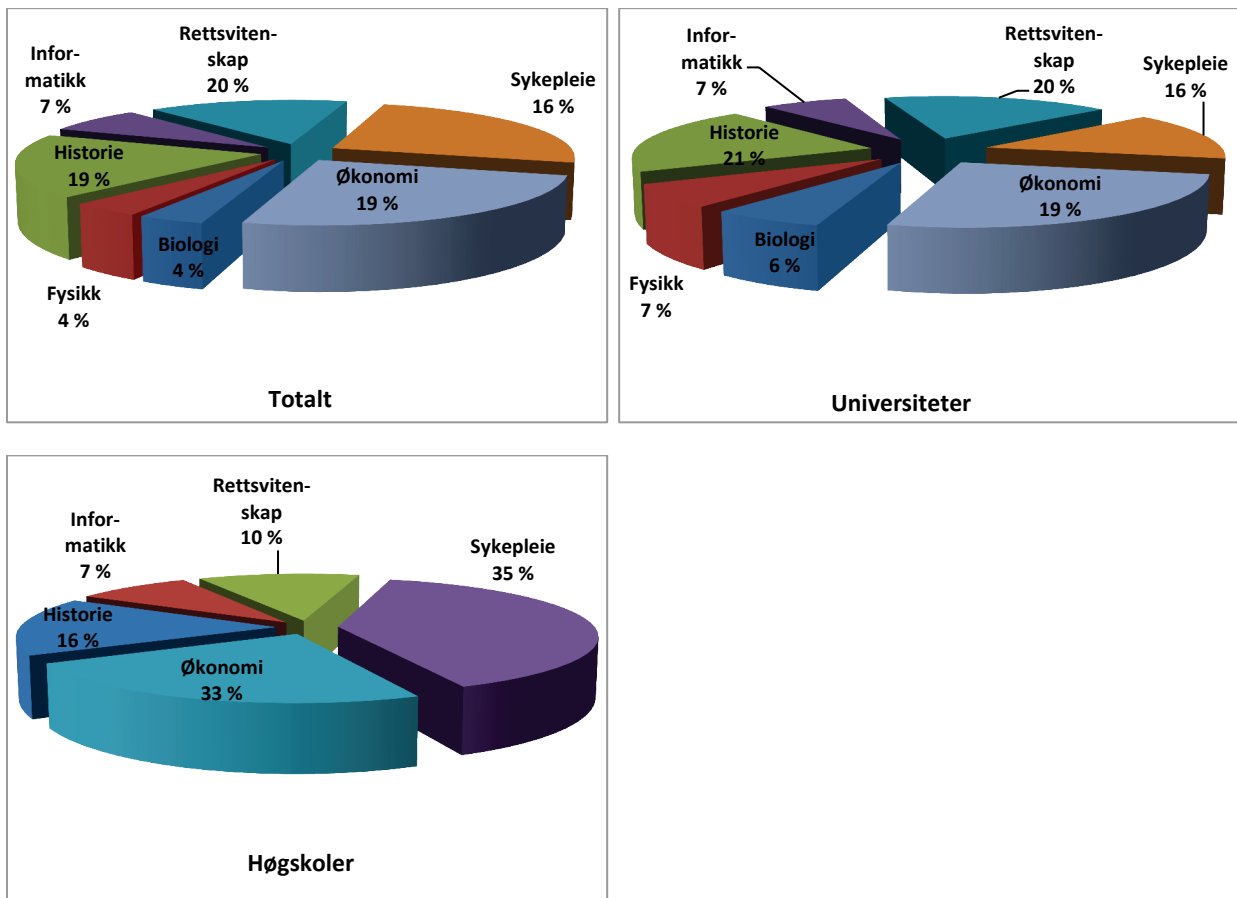
Fag	Lærested	Nivå	For-dypning	Antall studie-poeng	Emnenavn	Emnekode	Ant. studie-poeng per emne
Informatikk	Universitetet i Oslo	BA		60	Grunnkurs i objektorientert programmering	INF1000	10
					Logiske metoder for informatikk	INF1080	10
					Introduksjon til språk og kommunikasjonsteknologi	INF1820	10
					Funksjonell programmering	INF2810	10
					Datalingvistikk	INF2820	10
	Master	Informatics: design, use, interaction	60	Qualitative research methods	INF5220	10	
				Experimental design of IT	INF5722	10	
				Computer supported co-operative work	INF5200	10	
				Masteroppgave		30	
Universitetet i Bergen	Bachelor			60	Grunnkurs i matematikk I	MAT111	10
					Grunnkurs i programmering	INF100	10
					Mikroøkonomiske grunnbegreper og marknadsteori	ECON110	10
					Diskrete strukturer	MNF130	10
					Statistiske metoder	STAT111	10
	Master	Visualisering	60	Videregående programmering	INF101	10	
				Algoritmer	INF234	10	
				Visualisering	INF252	10	
				Seminar i visualisering	INF358	10	
				Masteroppgåve i informatikk	INF399	30	
Universitetet i Tromsø	Bachelor			40	Innføring i datamaskiners virkemåte	INF-1000	10
					Brukerkurs i matematikk	MAT-0001	10
					Diskret matematikk	MAT-1005	10
					Datamaskinarkitektur og -organisering	INF-2200	10
					Distributed Systems Fundamentals	INF-3200	10
	Master		60	Parallel Programming	INF-3201	10	
				Advanced distributed systems	INF-3203	10	
				Master's thesis in Computer Science	INF-3981	30	
NTNU	Bachelor			15	IKT, kultur og samfunn	IT1603	7,5
					Kommunikasjon - tjenester og nett	TTM4100	7,5
	Master		30	Masteroppgave		30	
Høgskolen i Sør-Trøndelag	Bachelor			46	IT-introduksjon	IINI1001	5
					Programmering i C++	IFUD1024	5
					Databaser	IINI1003	5
					Webutvikling	IINI1002	5
					Teamarbeid	IINI1005	5
					Økonomisk styring og regnskap	LO066D	6
					Praktisk Linux	IINI2011	5
					Informasjonssikkerhetsstyring	IFUD1011	5
					Entreprenørskap	IINI2010	5
Høgskolen i Telemark	Bachelor			20	Matematikk	Emnekode 6001	10
					Objektorientert programmering	Emnekode 5609	10
Høgskolen i Østfold	Bachelor			60	Grunnleggende IT	ITF13012	10
					Webutvikling	ITF10511	10
					Innføring i programmering	ITF10212	10
					Software Engineering	ITF20306	10
					Algoritmer og datastrukturer	ITF20006	10
					Operativsystemer	ITF22506	10

Fag	Lærested	Nivå	For-dypning	Antall studie-poeng	Emnenavn	Emnekode	Ant. studie-poeng per emne			
Økonomi	Universitetet i Agder	Master 5 årig	Sivil-økonom, 5år	60	Økonomistyring (kostnads- og inntektsanalyse)	BE-110-1	7,5			
					Matematikk med anvendelse i økonomi	MA-115-1	7,5			
					Organisasjon og ledelse	ORG104-1	7,5			
					Innføring i økonomisk tenkning og etikk	SE-109-1	7,5			
					Investering og finansiering	BE-210-1	7,5			
					Samfunnsvitenskapelig metode	ME-108-1	7,5			
					Strategisk ledelse	ORG209-1	7,5			
				60	Innføring i immaterialrett		7,5			
					Økonomisk organisasjonsteori	BE-404-1	7,5			
					Økonomisk styring	BE413-1	7,5			
					Financial Statement analysis and Equity Valuation	BE-414-1	7,5			
					Supply Chain Management	ORG440-1	7,5			
					Masteroppgave i økonomi og administrasjon	BE-501-1	30			
Universitetet for miljø og biovitenskap	Bachelor	Økonomi og administrasjon	60	Innføring i organisasjonsteori	AOS130	5				
				Innføring i mikroøkonomi	ECN110	5				
				Brukerkurs i matematikk	MATH100	10				
				Eksterntregnskap	BUS110	10				
				Organisasjons- og ledelsespsykologi	AOS230	5				
				Mikroøkonomi - institusjoner, spill og markedssvikt	ECN211	10				
				Skatterett for økonomer	BUS160	5				
				Finansiering og investering	BUS220	10				
				Universitetet i Stavanger, økonomi og administrasjon	Bachelor	Økonomi og administrasjon	60	Matematikk for økonomi og samfunnsfag	BØK135_3	10
								Grunnleggende regnskap og bedriftsøkonomi	BØK195_1	10
Finansregnskap - vurdering og analyse	BØK102_1	10								
Markedsføring	BØK250_3	10								
Investering og finansiering	BØK260_2	10								
Makroøkonomi	BØK255_1	10								
Master	50	Microeconomic analysis	MØA120_1		10					
		Econometric analysis	MØA145_1		10					
		Masteroppgave	MØAHOV_1		30					
Universitetet i Tromsø	Bachelor		60	Matematikk for økonomer	BED-1007	10				
				Økonomi og politikk	SOK-0001	10				
				Finansregnskap I	BED-1002	10				
				Driftsregnskap og budsjettering	BED-2019	10				
				Samfunnsvitenskapelig metode og statistikk	BED-2011	10				
				Foretaksstrategi	BED-2003	10				

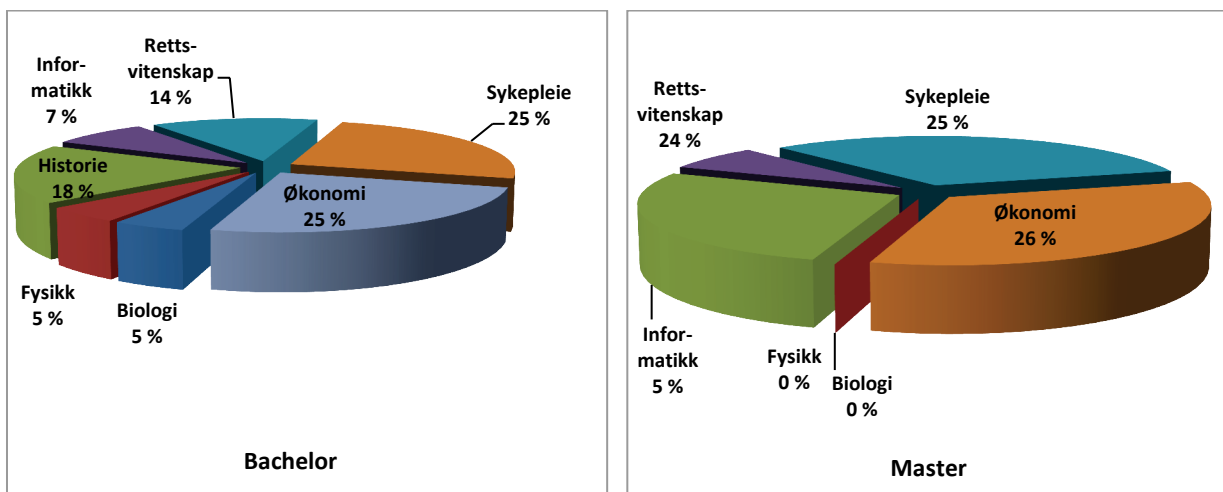
Fag	Lærested	Nivå	For-dypning	Antall studie-poeng	Emnenavn	Emnekode	Ant. studie-poeng per emne		
Økonomi	Norges handels-høgskole, Sivil-økonom-utdanningen	Master 5-årig	Sivil-økonom, 5år MA	60	Introduksjon til økonomisk-administrativ analyse	IØA010	3,7		
					Introduksjonskurs i etikk	IKE010	3,8		
					Matematikk for økonomer	MET020	7,5		
					Databehandling for økonomer	MET030	7,5		
					Driftsregnskap og budsjettering	BED011	7,5		
					Finansregnskap	BED020	7,5		
					Anvendt metode	INV T010	7,5		
					Psykologi og ledelse	SOL020	7,5		
					Investering og finans	BED030	7,5		
					Økonomisk analyse	60	Beslutninger, strategi og informasjon	ECO400	7,5
			Optimization and Microeconomic Theory	ECO401	7,5				
			Resource economies	ECO439	7,5				
			Forsikringsøkonomi	ECO440	7,5				
			Time Series Analysis and Prediction	ECO403	7,5				
			Principles of Derivatives Pricing and Risk Management	ECO423	7,5				
			Health Economics and the Pharmaceutical Industry	ECO438	7,5				
			Advanced Management Accounting	BUS427	7,5				
			Høgskolen Stord/Haugesund - økonomi og administrasjon	Bachelor	60		Bedriftsøkonomi med regnskap	ØKB1110	7,5
							Grunnleggende matematikk	ØKB1020	7,5
						Markedsføring	ØKB1105	7,5	
Organisasjonsteori	ØKB1112	7,5							
Driftsregnskap og budsjettering	ØKB2101	7,5							
By- og regionaløkonomi	ØKB2113	7,5							
Foretaksstrategi	ØKB2109	7,5							
Investering og finansiering	ØKB2104	7,5							
Høgskolen i Oslo og Akershus, økonomi og administrasjon/revisjon	Bachelor	60	Finansregnskap med IKT	ØABED1000	7,5				
			Markedsføring og etikk	ØAADM1000	7,5				
			Matematikk I	ØAMET1000	7,5				
			Mikroøkonomi I	ØASØK1000	7,5				
			Investering og finansiering	ØABED2000	7,5				
			Økonomistyring	ØABED2100	7,5				
			Foretaksstrategi	ØAADM2000	7,5				
			Rettslære	ØAJUR2000	7,5				
Høgskolen i Sør-Trøndelag, økonomi og administrasjon	Bachelor	52,5	Bedriftsøkonomi med regnskap	BØA1100	7,5				
			Markedsføring - grunnkurs	MRK1001	7,5				
			Organisasjon og ledelse	ORG1100	7,5				
			Driftsregnskap med budsjettering	BØA2100	7,5				
			Rettslære	JUR2001	7,5				
			Organisasjonspsykologi og ledelse	BSOL2200	7,5				
			Finansiering og investering	BØA2200	7,5				
			Antall studiepoeng 3140				Antall emner 263		

Figur v 1 Undersøkte pensumsider fordelt etter fag og institusjonstype. Prosentfordeling

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

Figur v 2 Undersøkte pensumsider fordelt på fag og nivå. Prosentfordeling

Tabell v 2 Pensum etter tittel og sider fordelt på dokumenttyper

Dokumenttype	Antall titler	Antall sider
Monografi	698	136 908
Antologi	246	15 195
Artikkel	253	3 302
Utredning/ rapport	41	1 033
Annet	76	3 389
Totalt	1 314	159 826

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

Tabell v 3 Undersøkte pensumsider etter fag, institusjonstype og dokumenttype

Institusjonstype	Fag	Monografi	Antologi	Artikkel	Utredning/ rapport	Annet	Totalsum
Universiteter	Biologi	6 024					6 024
	Fysikk	5 855				708	6 563
	Historie	15 947	2 356	692	105	62	19 162
	Informatikk	5 280	300	769	36	57	6 442
	Rettsvitenskap	16 218	333	402	97	25	17 075
	Sykepleie	8 346	4 675	343	250	165	13 779
	Økonomi	23 966	433				24 399
	Totalt	81 636	8 097	2 206	488	1 017	93 444
Høgskoler	Historie	9 647	664	376	72	176	10 935
	Informatikk	5 337					5 337
	Rettsvitenskap	6 687		46		1 180	7 913
	Sykepleie	18 485	6 434	674	473	229	26 294
	Økonomi	15 117				787	15 904
	Totalt	55 272	7 098	1 096	545	2 372	66 383
Totalt	Biologi	6 024					6 024
	Fysikk	5 855				708	6 563
	Historie	25 594	3 020	1 068	177	238	30 097
	Informatikk	10 617	300	769	36	57	11 779
	Rettsvitenskap	22 905	333	448	97	1 205	24 988
	Sykepleie	26 831	11 109	1 017	723	394	40 073
	Økonomi	39 083	433			787	40 303
	Totalt	136 908	15 195	3 302	1 033	3 389	159 826

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

Tabell v 4 Pensumsider etter dokumenttyper, fordelt på nivå

Nivå	Monografi	Antologi	Artikkel	Utredning/ rapport	Annet	Totalt	Prosent
Antall sider							
Bachelor	114 264	12 015	1 278	804	3 322	131 682	82
Master	22 644	3 180	2 024	229	67	28 144	18
Totalt	136 908	15 195	3 302	1 033	3 389	159 826	100
Prosent							
Bachelor	87	9	1,0	0,6	2,5	100	
Master	80	11	7,2	0,8	0,2	100	
Totalt	86	10	2,1	0,6	2,1	100	

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

Tabell v 5 Pensumsider etter dokumenttyper, fordelt på fag og nivå

Nivå	Fag	Monografi	Antologi	Artikkel	Utredning/ rapport	Annet	Totalsum
Bachelor	Biologi	6 024	0	0	0	0	6 024
	Fysikk	5 855	0	0	0	708	6 563
	Historie	21 128	2 307	671	151	238	24 495
	Informatikk	10 314	0	0	0	26	10 340
	Rettsvitenskap	16 552	191	205	97	1 180	18 225
	Sykepleie	22 632	9 084	402	556	383	33 056
	Økonomi	31 760	433	0	0	787	32 980
	Totalt	114 264	12 015	1 278	804	3 322	131 682
Master	Historie	4 466	713	397	26	0	5 602
	Informatikk	303	300	769	36	31	1 439
	Rettsvitenskap	6 353	142	243	0	25	6 763
	Sykepleie	4 199	2 025	615	167	11	7 017
	Økonomi	7 323	0	0	0	0	7 323
	Totalt	22 644	3 180	2 024	229	67	28 144
Totalt	Biologi	6 024	0	0	0	0	6 024
	Fysikk	5 855	0	0	0	708	6 563
	Historie	25 594	3 020	1 068	177	238	30 097
	Informatikk	10 617	300	769	36	57	11 779
	Rettsvitenskap	22 905	333	448	97	1 205	24 988
	Sykepleie	26 831	11 109	1 017	723	394	40 073
	Økonomi	39 083	433	0	0	787	40 303
	Totalt	136 908	15 195	3 302	1 033	3 389	159 826

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

Tabell v 6 Pensumsider etter fag, nivå og dokumenttype

Fagområde	Nivå	Monografi	Antologi	Artikkel	Utredning/ rapport	Annet	Totalsum
Biologi	Bachelor	6 024	0	0	0	0	6 024
	Master	0	0	0	0	0	0
	Totalt	6 024	0	0	0	0	6 024
Fysikk	Bachelor	5 855	0	0	0	708	6 563
	Master	0	0	0	0	0	0
	Totalt	5 855	0	0	0	708	6 563
Historie	Bachelor	21 128	2 307	671	151	238	24 495
	Master	4 466	713	397	26	0	5 602
	Totalt	25 594	3 020	1 068	177	238	30 097
Informatikk	Bachelor	10 314	0	0	0	26	10 340
	Master	303	300	769	36	31	1 439
	Totalt	10 617	300	769	36	57	11 779
Rettsvitenskap	Bachelor	16 552	191	205	97	1 180	18 225
	Master	6 353	142	243	0	25	6 763
	Totalt	22 905	333	448	97	1 205	24 988
Sykepleie	Bachelor	22 632	9 084	402	556	383	33 056
	Master	4 199	2 025	615	167	11	7 017
	Totalt	26 831	11 109	1 017	723	394	40 073
Økonomi	Bachelor	31 760	433	0	0	787	32 980
	Master	7 323	0	0	0	0	7 323
	Totalt	39 083	433	0	0	787	40 303
Totalsum	Bachelor	114 264	12 015	1 278	804	3 322	131 682
	Master	22 644	3 180	2 024	229	67	28 144
	Totalt	136 908	15 195	3 302	1 033	3 389	159 826

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

Tabell v 7 Pensumsider fordelt på språk og nivå

Nivå	Språk	Antall sider
Master	Norsk	13 453
	Andre skand	634
	Engelsk	14 057
	Totalt	28 144
Bachelor	Norsk	99 362
	Andre skand	618
	Engelsk	31 703
	Totalt	131 682
Totalt		159 826

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

Tabell v 8 Pensumsider fordelt på dokumenttype og språk

Dokumenttype	Norsk	Andre skandinaviske språk	Engelsk	Totalt
Monografi	95 554	1 019	40 336	136 908
Antologi	11 855	111	3 229	15 195
Artikkel	1 083	122	2 097	3 302
Utredning/rapport	993		40	1 033
Annet	3 330		59	3 389
Totalt	112 815	1 252	45 760	159 826

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

Tabell v 9 Pensumsider fordelt på fag og språk

Fag	Norsk	Andre skandinaviske språk	Engelsk	Totalt
Biologi	991		5 033	6 024
Fysikk	3 221		3 342	6 563
Historie	18 173	880	11 044	30 097
Informatikk	4 244		7 535	11 779
Rettsvitenskap	24 943		45	24 988
Sykepleie	33 591	372	6 110	40 073
Økonomi	27 652		12 651	40 303
Totalt	112 815	1 252	45 760	159 826

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

Tabell v 10 Pensumsider etter fag, nivå og språk

Fag	Norsk	Andre skandinaviske språk	Engelsk	Total
Biologi	991		5033	6024
BA	991		5033	6024
Fysikk	3221		3342	6563
BA	3221		3342	6563
Historie	18159	865	11044	30068
BA	15891	322	8282	24495
MA	2268	543	2762	5573
Informatikk	4244		7535	11779
BA	4244		6096	10340
MA			1439	1439
Rettsvitenskap	24943		45	24988
BA	18180		45	18225
MA	6763		0	6763
Sykepleie	33578	379	6110	40067
BA	29170	303	3577	33050
MA	4408	76	2533	7017
Økonomi	27652		12651	403029
BA	27652		5328	32979
MA			7323	7323
Total	112788	1244	45760	159 792*

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

Note:* Totalsummen er noe lavere enn for samlet sidetall, «språk» var ikke relevant for noen publikasjoner spesielt i kategorien «annet» .

Tabell v 11 Pensumsider fordelt på fag, dokumenttype og språk

Fag	Språk	Bok	Antologi	Artikkel	Utredning /rapport	Annet	Totalt
Biologi	Norsk	991	0	0	0	0	991
	Engelsk	5 033	0	0	0	0	5 033
Totalt Biologi		6 024	0	0	0	0	6 024
Fysikk	Norsk	2 513	0	0	0	708	3 221
	Engelsk	3 342	0	0	0	0	3 342
Totalt Fysikk		5 855	0	0	0	708	6 563
Historie	Norsk	15 867	1 534	374	177	221	16 994
	Andre skandina	769	18	93	0	0	865
	Engelsk	8 958	1 468	601	0	17	11 044
Totalt Historie		25 594	3 020	1 068	177	238	28 903
Informatikk	Norsk	4 218	0	0	0	26	4 244
	Engelsk	6 399	300	769	36	31	6 671
Totalt Informatikk		10 617	300	769	36	57	10 915
Rettsvitenskap	Norsk	22 890	333	418	97	1 205	24 943
	Engelsk	15	0	30	0	0	45
Totalt Rettsvitenskap		22 905	333	448	97	1 205	24 988
Sykepleie	Norsk	22 643	9 555	291	719	383	33 591
	Andre skandina	250	93	29	0	0	372
	Engelsk	3 938	1 461	697	4	11	6 110
Totalt Sykepleie		26 831	11 109	1 017	723	394	40 073
Økonomi	Norsk	26 432	433	0	0	787	27 652
	Engelsk	12 651	0	0	0	0	12 651
Totalt Økonomi		39 083	433	0	0	787	40 303
Totalt		136 908	15 195	3 302	1 033	3 389	159 826

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

Tabell v 12 Pensumsider etter dokumenttyper og form for tilgang

Tilgang (Kilde: pensum)	Monografi	Antologi	Artikkel	Utredning/ rapport	Annet	Totalt
Kun trykket	116 836	13 032	1 325	380	2 671	134 244
Kun digitalt	856	198	934	403	414	2 805
Begge deler	505	13	18	135	607	1 277
Ukjent	18 712	1 952	1 026	116	104	21 908
Totalt	136 908	15 195	3 302	1 033	3 796	160 233

Tilgang (Kilde: UHR)	Monografi	Antologi	Artikkel	Utredning/ rapport	Annet	Totalt
Kun trykket	87 839	9 135	550	235	204	97 963
Kun digitalt	605	144	1 514	189	46	2 497
Begge deler	32 107	3 878	807	394	1 266	38 451
Ukjent	16 357	2 038	431	216	2 280	21 322
Totalt	136 908	15 195	3 302	1 033	3 796	160 233

Note: Den noe høyere totalsummen kan skyldes at noen pensumposter både er blitt kategorisert som «ukjent» og en av tre øvrige kategoriene.

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

Tabell v 13 Pensumsider etter dokumenttyper, form for tilgang og tilgjengelighet

Tilgang (opplysninger fra UHR)	Tilgang	Monografi	Antologi	Artikkel	Utredning/ rapport	Annet	Totalt
Kun trykket:	Papir	86 265	8 888	438	184	31	95 806
	Ikke tilgjengelig papir	1 574	247	112	51	173	2 157
Kun digitalt:	Åpen netress. u/ abonn.	76	71	242	155	46	590
	Åpen netress. m/ abonn.			42			42
	Begrenset netress. m/ abonn.	327	50	1 087	20		1 484
	Kun digitalt uten tilgang	202	23	143	14	0	382
Begge deler:	Åpen netress. u/ abonn.	3 720	738	63	247	241	5 008
	Åpen netress. m/ abonn.			20		393	413
	Digital uten tilgang	25 845	2 958	35	138	632	29 608
	Begrenset netress. m/ abonn.	2 542	182	689	9	0	3 422
Ukjent		16 357	2 038	431	216	1 873	21 322
Totalt		136 908	15 195	3 302	1 033	3 389	160 233
Digitalt totalt	Åpen nett-ress. u/ abonn.	3 796	809	305	402	287	5 598
	Åpen nett-ress. m/ abonn.	0	0	62	0	393	455
	Be-grenset nett-ress. m/ abonn.	2 869	232	1 776	29	0	4 906
	Digitalt uten tilgang	26 047	2 981	178	152	632	29 990
Totalt		32 712	4 022	2 321	583	1 312	40 949

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

Tabell v 14 Kompendier etter dokumenttyper, fordelt på tittel og sider

Dokumenttype	Antall titler	Antall sider
Monografi	101	4 459
Antologi	81	2 939
Artikkel	95	1 259
Utredning/rapport	13	298
Annet	6	89
Totalt	296	9 044

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

Tabell v 15 Kompendier etter dokumenttyper og fordelt på institusjonstype

Institusjonstype		Antall titler	Antall sider
Universitet	Monografi	63	2 071
	Antologi	56	1 350
	Artikkel	64	857
	Utredning/rapport	10	226
	Annet	5	64
	Totalt	198	4 568
Høgskole	Monografi	38	2 388
	Antologi	25	1 589
	Artikkel	31	402
	Utredning/rapport	3	72
	Annet	1	25
	Totalt	98	4 476
Totalt		296	9 044

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

Tabell v 16 Kompendier, fordelt på dokumenttyper og fag

Verdier	Fag	Bok	Antologi	Artikkel	Utredning/rapport	Annet	Totalt
Antall titler	Historie	87	68	56	7	5	223
	Rettsvitenskap	2	1	8	3		14
	Sykepleie	11	12	31	3	1	58
	Økonomi	1					1
	Totalt	101	81	95	13	6	296
Antall sider	Historie	3 129	1 562	924	177	87	5 879
	Rettsvitenskap	79	27	165	37		308
	Sykepleie	945	1 350	170	84	2	2 551
	Økonomi	306					306
	Totalt	4 459	2 939	1 259	298	89	9 044

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

Tabell v 17 Kompendier, fordelt på dokumenttyper, på fag og nivå

Dokument	Nivå	Fag	Mono- grafi	Antologi	Artikkel	Utredning/ rapport	Annet	Totalt
Antall titler	Bachelor	Historie	72	59	38	6	5	180
		Rettsvitenskap	2	0	4	3	0	9
		Sykepleie	11	12	31	3	1	58
		Økonomi	1	0	0	0	0	1
		Totalt	86	71	73	12	6	248
Antall sider	Bachelor	Historie	2 465	1 258	581	151	87	4 542
		Rettsvitenskap	79	0	95	37	0	211
		Sykepleie	945	1 350	170	84	2	2 551
		Økonomi	306	0	0	0	0	306
		Totalt	3 795	2 608	846	272	89	7 610
Antall titler	Master	Historie	15	9	18	1	0	43
		Rettsvitenskap	0	1	4	0	0	5
		Totalt	15	10	22	1	0	48
Antall sider	Master	Historie	664	304	343	26	0	1 337
		Rettsvitenskap		27	70	0	0	97
		Totalt	664	331	413	26	0	1 434

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

Tabell v 18 Kompendier etter dokumenttyper, form for tilgang og tilgjengelighet, kilde: pensumlister

Tilgjengelighet (Kilde: pensum)	Monografi	Antologi	Artikkel	Utredning/ rapport	Annet	Totalt
Antall titler						
Trykt	101	81	91	12	6	291
Digitalt			1			1
Begge			3	1		4
Totalt	101	81	95	13	6	296
Antall sider						
Trykt	4 459	2 939	1 236	290	89	9 012
Digitalt			5			5
Begge			18	9		27
Totalt	4 459	2 939	1 259	299	89	9 044

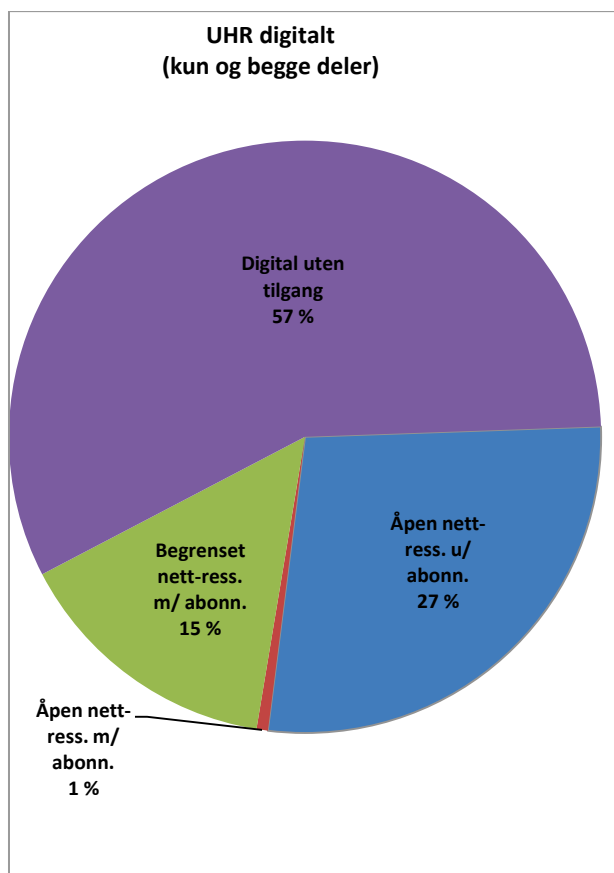
Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

Tabell v 19 Kompendier etter dokumenttyper, form for tilgang og tilgjengelighet, kilde UHR

Tilgjengelighet (Kilde: UHR)	Tilgjengelighet	Monografi	Antologi	Artikkel	Utredning/ rapport	Annet	Totalt
Kun trykket:	Papir	1 514	1 755	290	14		3 573
	Ikke tilgjengelig papir	291	169	62	51		573
Kun digitalt:	Åpen nettress. u/ abonn.	23	71	85	34	19	232
	Åpen nettress. m/ abonn.			9			9
	Begrenset nettress. m/ abonn.	22	26	246			294
	Elektronisk uten tilgang	90		109			199
Begge deler:	Åpen nettress. u/ abonn.	742	206	37	18	44	1 047
	Åpen nettress. m/ abonn.			20			20
	Begrenset nettress. m/ abonn.	57	28	295	9		389
	Elektronisk uten tilgang	1 648	643	35	101	25	2 452
Ukjent		72	41	71	72	1	257
Totalt		4 459	2 939	1 259	298	89	9 044
	Digital totalt						
	Åpen nett-ress. u/ abonn.	765	277	122	52	63	1 279
	Åpen nett-ress. m/ abonn.	0	0	29	0	0	29
	Be-grenset nett-ress. m/ abonn	79	54	541	9	0	683
	Digital uten tilgang	1 738	643	144	101	25	2 651
Totalt		2 582	974	836	162	88	4 642

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

Figur v 3 Kompendiesider, tilgang i digital format

Kilde: NIFU, prosjektarkiv, prosjektnr. 12820321.

Tabell- og figuroversikt

Tabeller i tekst

Tabell 2.1 Pensum etter dokumenttype	15
Tabell 2.2 Pensum fordelt på dokument type og språk	20
Tabell 2.3 Kartlagte fag, læresteder, nivåer og studenter	25
Tabell 4.1 Kategorier for innsamling av dokumentasjon av tilgjengelighet, utarbeidet av Kopinor og UHR	44

Tabeller i vedlegg

Tabell v 1 Undersøkte studieprogrammer etter fag, lærested, nivå, emnenavn og -kode og studiepoeng.....	49
Tabell v 2 Pensum etter tittel og sider fordelt på dokumenttyper.....	57
Tabell v 3 Undersøkte pensumsider etter fag, institusjonstype og dokumenttype	57
Tabell v 4 Pensumsider etter dokumenttyper, fordelt på nivå.....	58
Tabell v 5 Pensumsider etter dokumenttyper, fordelt på fag og nivå.....	58
Tabell v 6 Pensumsider etter fag, nivå og dokumenttype.....	59
Tabell v 7 Pensumsider fordelt på språk og nivå	59
Tabell v 8 Pensumsider fordelt på dokumenttype og språk.....	60
Tabell v 9 Pensumsider fordelt på fag og språk.....	60
Tabell v 10 Pensumsider etter fag, nivå og språk	61
Tabell v 11 Pensumsider fordelt på fag, dokumenttype og språk.....	61
Tabell v 12 Pensumsider etter dokumenttyper og form for tilgang	62
Tabell v 13 Pensumsider etter dokumenttyper, form for tilgang og tilgjengelighet.....	62
Tabell v 14 Kompendier etter dokumenttyper, fordelt på tittel og sider.....	63
Tabell v 15 Kompendier etter dokumenttyper og fordelt på institusjonstype.....	63
Tabell v 16 Kompendier, fordelt på dokumenttyper og fag.....	63
Tabell v 17 Kompendier, fordelt på dokumenttyper, på fag og nivå.....	64
Tabell v 18 Kompendier etter dokumenttyper, form for tilgang og tilgjengelighet, kilde: pensumlister	64
Tabell v 19 Kompendier etter dokumenttyper, form for tilgang og tilgjengelighet, kilde UHR	64

Figurer i tekst

Figur 3.1 Pensum etter dokumenttyper fordelt etter tittel og sider. Prosentfordeling	28
Figur 3.2 Pensumsider etter dokumenttyper, fordelt på institusjonstype	29
Figur 3.3 Pensumsider etter dokumenttyper, fordelt på nivå	30
Figur 3.4 Pensumsider etter fag og dokumenttyper. Prosentfordeling.....	31
Figur 3.5 Kompendier etter dokumenttyper, etter tittel og sider.....	32
Figur 3.6 Kompendier, etter nivå og dokumenttype	33
Figur 3.7 Kompendier etter dokumenttyper, fordelt på institusjonstype.....	34
Figur 3.8 Bruk av kompendier, etter fag.....	35
Figur 3.9 Kompendier, fordelt på fag og dokumenttyper	35
Figur 3.10 Monografi i kompendium, etter nivå og fag	36
Figur 3.11 Pensumsider etter språk.....	37
Figur 3.12 Pensumsider fordelt på språk og nivå.....	37
Figur 3.13 Pensumsider fordelt på fag og språk	38
Figur 3.14 Pensumsider etter fag, nivå og språk.....	39
Figur 3.15 Dokumenttyper, fordelt på språk.....	40
Figur 4.1 Pensumsider totalt, fordelt på former for tilgang	41
Figur 4.2 Pensumsider etter dokumenttype, form for tilgang.....	42
Figur 4.3 Pensumsider totalt fordelt på form for tilgang.....	45
Figur 4.4 Samlet tilgjengelighet til pensum i trykt og/eller digitalt format	46
Figur 4.5 Kompendier etter dokumenttyper, form for tilgang og tilgjengelighet.....	47

Figurer i vedlegg

Figur v 1 Undersøkte pensumsider fordelt etter fag og institusjonstype. Prosentfordeling	56
Figur v 2 Undersøkte pensumsider fordelt på fag og nivå. Prosentfordeling	56
Figur v 3 Kompendiesider, tilgang i digital format	65

Nordisk institutt for studier av
innovasjon, forskning og utdanning

Nordic Institute for Studies in
Innovation, Research and Education

www.nifu.no